

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102004/I/2019/36114651039867140

Bezpečnosť klientov pri realizácii podujatí cestovného ruchu

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

Bezpečnosť klientov pri realizácii podujatí cestovného ruchu

Diplomová práca

Študijný program: Manažment cestovného ruchu

Študijný odbor: 8.1.1 Cestovný ruch

Školiace pracovisko: Katedra služieb a cestovného ruchu

Vedúci záverečnej práce: Ing. Roman Staňo, PhD.

Bratislava 2019

Bc. Barbara Mikusová

Pod'akovanie

Predovšetkým sa chcem pod'akovať vedúcemu záverečnej práce Ing. Roman Staňo, PhD. za čas, ktorý mi venoval pri zodpovedaní odborných i praktických otázok spojených s diplomovou prácou, za jeho odborné vedenie, pripomienky, návrhy a trpezlivosť.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetky použité literatúry.

Dátum:

.....

ABSTRAKT

MIKUSOVÁ, Barbara: *Bezpečnosť klientov pri realizácii podujatí cestovného ruchu*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra služieb a cestovného ruchu. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Roman Staňo, PhD. – Bratislava: OF EU, 2019, 68 s.

Cieľom záverečnej práce je podať informácie o tom, aká dôležitá je bezpečnosť aj pri podujatiach cestovného ruchu. Naším cieľom bolo upriamiť pozornosť ľudí na bezpečnosť festivalu a jeho úlohu v cestovnom ruchu. Turisti sú už skúsení a vyhľadávajú iba tie miesta, podujatia, festivaly, ktoré sú bezpečné. Vybrali sme 4 festivaly a charakterizovali sme ich podľa toho, ako organizátori rôznych spoločenských podujatí zabezpečia bezpečnosť pre účastníkov a turistov na danom festivale. Následne sme pre nich pripravili dotazník, ako oni vnímajú bezpečnosť na jednotlivých festivaloch. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 14 grafov, 2 tabuliek a 1 prílohu. Prvá kapitola je venovaná teoretickým definíciám, ďalej píšeme o súčasnom stave doma a v zahraničí, teda o tom, kedy a ako vznikol teror v rámci turizmu. V ďalšej časti charakterizujeme ciele práce a aj to, ako tieto ciele dosiahneme. Záverečná kapitola sa zaoberá s vybranými festivalmi doma a v zahraničí. Najdôležitejšou časťou práce je dotazník s výsledkami. Záverečná časť obsahuje zhrnutie celej práce. Výsledkom riešenia danej problematiky je zvýšiť pozornosť účastníkov festivalu na bezpečnosť. Je potrebné aby účastníci, sa dopredu informovali o možnostiach, ktoré festival ponúka a využívali aplikácie, ktoré organizátori vyvinuli na zvýšenie bezpečnosti na festivaloch.

Kľúčové slová:

podujatie, festivaly, bezpečnosť, klientov, prieskum

ABSTRACT

MIKUSOVÁ, Barbara: *The security of clients by the realization of events in tourism*. - The University of Economics in Bratislava. Faculty of commerce; Department of Services and Tourism. – Supervisor of final work: Ing. Roman Staňo, PhD. – Bratislava: OF EU, 2019, 68 p.

The aim of the final thesis was to provide information on how important the word safety is for tourism events. Our goal was to draw people's attention to festival safety and its role in tourism. Tourists are already experienced and want to find only those places, events, festivals which are safe. We chose 4 festivals and characterized them according to how their organizers ensure the safety of the participants and tourists at these festivals. In order to investigate the topic from a different perspective as well, we prepared a questionnaire for festival participants to see how they perceive security at these festivals. The work is divided into 4 chapters. Contains 14 charts, 2 tables and 1 attachment. The first chapter lists the main theoretical definitions, then we devote separate sections to the current situation at home and abroad, thus when and how terror entered the tourism sector. The next section describes our main goals and explains the methods for achieving them. A whole chapter deals with the description of the selected Slovak (Uprising, Pohoda), and Hungarian (Sziget, Balaton Sound) festivals. The final chapter describes the results of our questionnaire study. To display our data we use graphs, tables and answer extracts. The final part contains a summary of the whole work and offers some further research directions. We see the main solution in developing and increasing the participants' awareness of safety issues concerning festivals. Participants should be informed about all aspect of event safety in advance, e.g., using the applications festival organizers develop to enhance the overall knowledge of safe and secure events.

Key words:

events, festivals, safety, security, clients, survey

Obsah

Úvod	8
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 Vymedzenie základných pojmov vo vzťahu bezpečnosť a cestovný ruch	10
1.1.1 Vznik teroru v cestovnom ruchu	15
1.1.2 Pozitívne následky terorizmu.....	16
1.2 Súčasný stav bezpečnosti doma a v zahraničí.....	17
1.3 Požiadavky na zabezpečovanie bezpečnosti podujatí	19
1.4 Vývoj „events tourism“	21
1.4.1 Slabé stránky v oblasti zabezpečenia podujatí	26
1.4.2 Príklad dopadu kriminality a terorizmu na organizovanie podujatí v destinácii cestovného ruchu.....	27
1.4.3 Ako je „event tourism“ pripravený?	28
1.5 Ako zabrániť rizikám počas podujatia?	29
1.5.1 Príklady na zabezpečenie bezpečnosti počas podujatia:.....	29
1.6 Účasť na „event tourism“ ako nová motivácia	30
1.7 Cestovný ruch a problematika bezpečnosti.....	31
2. Ciele práce.....	33
3. Metodika práce a metódy skúmania	33
3.1 Charakteristika vybraných festivalov	34
3.1.1 Sziget festival	34
3.1.2 Balaton Sound	36
3.1.3 Pohoda festival	38
3.1.4 Uprising festival	40
4. Výsledky práce a diskusia.....	43
Záver	59
Zoznam použitej literatúry	63
Príloha č.1	66

Úvod

„Nincs turizmus biztonság nélkül.“ Prof. Dr. Michalkó Gábor

Na úvod diplomovej práce sme použili citát maďarského profesora, ktorý vystihuje tú tému, ktorú sme si vybrali. Hovorí o tom, že „bez ochrany alebo bezpečia by neexistoval turizmus.“ Keď hovoríme o bezpečnosti alebo o ochrane turistov, tak si všetci spájame tieto slová s terorizmom, s útokmi, krádežami, prírodnými katastrofami. Nie je na tom nič prekvapivé, veď v dnešnej dobe v médiách vidíme, že teroristi sa častokrát zamerajú na turistov a na veľké medzinárodné alebo celosvetové podujatia. Všetci sa chceme cítiť bezpečne. Cestovný ruch je priemysel, ktorý je založený na prírodne, kultúrne a historické potenciál - a prezentuje ich návštevníkom ako jedinečné zážitky. V súčasnosti turisti hľadajú viac a viac nezabudnuteľných zážitkov. Návšteva miestnych tradičných podujatí, festivalov je jedným zo spôsobov získavanie týchto pocitov. Turisti, ktorí navštevujú podujatia, majú väčšiu pravdepodobnosť, že zážitok z cestovania prispel k ich kultúrnemu obohateniu, a preto budú spokojnejší a ochotnejší k návratu do danej lokality.

Vybrala som si túto tému hlavne preto, lebo rada cestujem a spoznávam nové krajiny. Keď si vyberám ďalšie cieľové miesta, tak je pre mňa prvoradé, aby som sa cítila bezpečne v danej krajine. V posledných rokoch došlo k významným zmenám v cestovnom ruchu. Bezpečnosť a ochrana turistov sa stala čoraz aktuálnejšia. Udalosti vo svete komplikujú život nielen odborníkom v oblasti cestovného ruchu, ale aj turistov a policajtov, ktorí musia čeliť novým výzvam. Okrem bežných policajných úloh, ako nová výzva, sa stala eliminácia teroristických hrozieb v turistických destináciách a na rôznych významných podujatiach.

Cestovný ruch veľa znamená pre hospodárstvo mnohých regiónov. Je jediným hlavným zdrojom príjmu, tak môžeme povedať, že bezpečnosť turistov a zabezpečenie ich ochrany má strategický význam. Výsledkom môže byť aj dlhodobý účinok napr: znižujú sa príjmy z cestovného ruchu. Negatívne udalosti majú vplyv aj na spotrebiteľské návyky a na správanie, čo vedie k tomu, že turisti stratia dôveru k turistickým destináciám.

V našej práci sa pozrieme hlbšie do významu, histórie a definície bezpečnosť na festivaloch. Naším dôležitým cieľom bolo, aby sme pre účastníkov festivalu ukázali, aké dôležité je bezpečnosť. Na krátku analýzu sa tiež pozrieme trochu do zahraničia, charakterizujeme tam ako vyzerá bezpečnosť a ako vyvíjal terorizmus. Vybrali sme si 4 festivaly, a opísali sme ako zabezpečia bezpečnosť. Snažili sme si vybrať také festivaly,

ktoré majú aj medzinárodný charakter. To znamená viac účastníkov a väčší zodpovednosť pre organizátorov aj z hľadiska bezpečnosti. Preto naša voľba padla na festivaly: Uprising, Pohoda, Balaton Sound, Sziget festival. Na Slovensku neorganizujú festivaly s medzinárodným významom, ktoré by prilákalo veľa zahraničných účastníkov. Počas nášho výskumu sme sa zaujímali najmä o to, či sa turisti oboznamujú dopredu o bezpečnostné predpisy. Na napísanie praktickej časti sme vytvorili dotazník, na záver sme sumarizovali výsledky v grafe. Diplomová práca je rozčlenená na 3 časti. Prvá časť práce je zameraná na teoretické poznatky, riešenie problematiky doma a v zahraničí. V druhej časti sme sa podrobnejšie rozpísali ciele práce, z ktorých sme vychádzali pri ich formulácii otázky dotazníka. Ďalej je tu rozpracovaná metodika práce, pracovné postupy. V záverečnej časti sa zaoberáme s vybranými festivalmi. Jej súčasťou je prieskum, ktorý sme položili účastníkom.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Vymedzenie základných pojmov vo vzťahu bezpečnosť a cestovný ruch

Slovo bezpečnosť čoraz viac spájame s cestovným ruchom. Uplynulé roky ukázali nato, že pre turistov slovo bezpečnosť je prvoradé pri hľadaní nových destinácií. Tá istá motivácia sa nastane, keď sa zúčastnia rôznych podujatí, kde masa ľudí sa koncentruje na jedno miesto a vtom prípade sú vystavení ohrozeniam. Či už rozprávame o festivaloch, hudobných vystúpení, koncertoch, futbalových zápasov, vianočných trhov - vždy je potrebné starať sa o bezpečnosť turistov, a to musí byť na prvom mieste pre organizátorov, aby sa im nič nestalo. Kto je vlastne klient v cestovnom ruchu? Novacká a Kulčáková (1996, s.9.) v knihe Klient v cestovnom ruchu definuje slovo klient najlepšie: „Klienti predstavujú aktívnych, náročných ľudí, ktorí sa pri výbere produktu cestovného ruchu rozhodujú a konajú v rámci svojich vlastných osobných stratégií...“ Oproti tomu Gúčík (2004, s. 147) zadefinoval spotrbitela „ako je jednotlivec, ktorý v súvislosti s účasťou na cestovnom ruchu rozhoduje o nákupe, používaní alebo spotrebe konkrétneho produktu cestovného ruchu...“

Kačmár (2016, s.2) definuje pojem „bezpečnosť“ ako „každodennou súčasťou nášho života. Človek pravidelne robí rozhodnutia na základe subjektívnych a objektívnych faktorov tak, aby sa cítil bezpečne a aby nič neohrozovalo jeho bezprostrednú existenciu.“ Definíciu vysvetlí na príklade „keď jazdíme v aute, tak si dáme bezpečnostné pásy, noci vyhýbame tmavým a neznámym uličkám, pri prechode cez cestu sa obzeráme, či nejde auto a aj dovolenku si vyberáme podľa toho, či je dané miesto bezpečné.“

„Odkedy ľudstvo existuje, súperí s jedinou a hlavnou potrebou a to je bezpečnosť“ píše Húleková (2008, s.1), ktorá ďalej pokračuje, že je to „vnímaný pred prírodnými javmi, ale na druhej strane to vnímame aj ako niečo samozrejmé, prirodzené, čo je súčasťou sveta. Druhá strana bezpečnosti je spojená so sociálnymi hrozbami.“ Húleková (2008, s.1-2) vo svojom článku *Bezpečnosť v procese globalizácie* charakterizuje „bezpečnosť“, ale na druhej strane pripomenie, že ťažko sa to vymedzuje. Vo všeobecnosti sa však objasní ako „stav, v ktorom je zachovávaný mier a bezpečnosť štátu, jeho demokratický poriadok a zvrchovanosť, územná celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc štátu, základné práva a slobody, a v ktorom sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie.“

V anglickom terminológii rozlišujem slovo „safety“ a slovo „security“. A aký je rozdiel medzi nimi? Najlepšie znázorňujeme a vysvetľujeme na nasledujúcom obrázku.



Zdroj: <https://www.linkedin.com/pulse/20140831152519-11537006-understanding-the-difference-may-soon-save-lives-safety-vs-security/>

Coursen (2014), vysvetľuje rozdiel na príklade dáždnika. Zamyslíme sa nad bezpečnosťou, ako keby to bol dáždnik v búrke, ktorý by nás chránil pred dažďom. Naša bezpečnosť spočíva v tom, že je dôležité, aby sme zostali v teple a suchu. Zabezpečenie bezpečnosti je zárukou, ktorá zaručuje, že naša bezpečnosť zostane konštantná. Ak je možné predpovedať, čo ohrozuje našu bezpečnosť, je možné im zabrániť. Vo vnútri našich domovov udržiavajú termostaty útulné izbové teploty. Zámky zabezpečujú dvere. Vonkajší svet nie je tak ľahko ovládateľný. Predpovede počasia nás môžu varovať pred dažďom, bezpečnosť však stále vyžaduje našu účasť: Povedomie + Príprava = Bezpečnosť.

Preto je potrebné poukázať na obmedzenú možnosť vyjadrenia v slovenskom jazyku v porovnaní s anglickým jazykom, ktorý obsahuje dva výrazy:

- a) „**security** – tento výraz vyjadruje aktívnu bezpečnosť, či zabezpečenie formou činnosti osôb, systému a pod. (napr. Security Guard = bezpečnostná stráž)
- b) **safety** – tento výraz vyjadruje pasívnu bezpečnosť a používa sa pre vyjadrenie vlastnosti predmetu, charakteristiky stavu a pod. (napr. Safety Belt = bezpečnostný pás, Safety Matches = bezpečnostné zápalky).

Obidva anglické výrazy sú v iných jazykoch používané v oblasti krízového riadenia“ píše Marchecka a Németh v *Diskusii krízového riadenia* (2010, s.23).

Kővári a Zimányi (2011) sa zaoberal vo svojom vydaní *Safety And Security In The Age Of Global Tourism* práve s problematikou bezpečnosti v cestovnom ruchu. Spomínajú, že bezpečnosť (safety) a ochrana (security) vždy bola a aj bude neodstrániteľnou podmienkou pre cestovanie a pre cestovný ruch. Zmeny vo svete za uplynulé desaťročia boli obrovské,

spôsobené teroristické činy, miestne vojny, prírodné katastrofy, epidémie a bezpečnosť výrazne klesla. Turistický priemysel sa nemohol vyhnúť negatívnym dopadom dôsledkov týchto udalostí. Niektoré z týchto udalostí navyše prejavili zraniteľnosť cestovného ruchu na globálnej aj regionálnej úrovni. V rámci ich štúdie sa kladú otázky súvisiace s bezpečnosťou a hľadajú odpovede, ako napr.:

- Prečo sa bezpečnosť a ochrana stala tak dôležitou v globálnom cestovnom ruchu?
- Ktoré hlavné faktory ovplyvňujú bezpečnosť?
- Ako ovplyvňujú bezpečnostné problémy turistov pri výbere cieľového miesta?
- Aké sú úlohy a zodpovednosti zainteresovaných aktérov v oblasti cestovného ruchu – vrátane turistov - pri znižovaní hrozieb v tomto odvetví?

Myslíme si, že tie otázky sú aktuálne, ktoré treba riešiť a hľadať odpovede v súvislosti s bezpečnosťou. Odpovede by znamenali uspokojenie nie len pre turistov, ale znamenalo by praktické ciele aj pre manažérov v cestovnom ruchu pre zníženie rizika a ohrozenia.

Tab.1 Zmena koncepcie bezpečnosti a ochrany v cestovnom ruchu

Periód	Hlavná charakteristika	Vlastnosti, atribúty
Masová turistika / 1950-1970	- Bezpečnosť a ochrana v cestovnom ruchu ako jeden z hlavných problémov - Zjednodušený prístup k vnímaniu otázok bezpečnosti a ochrany v cestovnom ruchu	- Len niekoľko prvkov bezpečnostných otázok je v centre pozornosti (verejná bezpečnosť, zdravie) - zdravotné a hygienické problémy: 1. pitná voda, 2. potreba očkovania, 3. čistota toaliet - Problémy s bezpečnosťou sú lokalizované v čase a priestore - Riziká a problémy súvisiace s cestovným ruchom nie sú na medzinárodnej úrovni
Masová turistika / 1970-1990	Obdobie rozšírenia bezpečnostnej koncepcie cestovného ruchu	- Ďalšie rizikové faktory sa vyskytujú v cestovaní a

		<p>cestovnom ruchu (únos lietadla, teroristické činy ako nástroj sociálneho boja)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hrozby týkajúce sa bezpečnosti dosiahnu regionálnu úroveň v niektorých oblastiach sveta - technické zlepšenia v oblasti bezpečnosti - WTO upozorňuje na bezpečnosť turistov
Prechod na globálny cestovný ruch	Obdobie komplexného vnímania bezpečnosti a ochrany v cestovnom ruchu	<ul style="list-style-type: none"> - V otázkach bezpečnosti cestovného ruchu sa objavujú mnohé nové prvky v dôsledku globalizácie, čo znamená, že národná / regionálna ekonomika, spoločnosti a kultúry sa integruje prostredníctvom celosvetovej siete komunikácie (internet!), mobility (cestovného ruchu!), obchodu s tovarom a službami. (bezpečnosť osobných údajov, environmentálna bezpečnosť, prirodzené katastrofy, pandémie atď.) - Bezpečnosť cestovania sa stala globálnym problémom, ktorý nemôžeme ignorovať

		<ul style="list-style-type: none"> - Počet destinácie, situácií turistov postihnutých nedostatkom bezpečnosti sa zvyšuje - Nedostatok bezpečnosti spôsobuje regionálnu stagnáciu a pokles turistických tokov a dokonca aj na celosvetovej úrovni (9/11) - Základné zmeny v koncepcii bezpečnosti v cestovnom ruchu , pochopenie potreby spoločných opatrení
--	--	--

Zdroj: I.Kővári, K. Zimányi. (2011) SAFETY AND SECURITY IN THE AGE OF GLOBAL TOURISM. Budapest (vlastný preklad).

Bezpečnosť ďalej ešte môžeme rozšíriť a definovať z pohľadu štátu, ktorý zohráva dôležitú úlohu pri realizácii bezpečnosti a urobiť potrebné prevencie. Pojem „bezpečnosť štátu“ možno definovať nasledovne : „Požadovaná úroveň bezpečnosti štátu je vtedy, keď miera ohrozenia chránených záujmov si nevyžaduje prijímanie mimoriadnych opatrení a na elimináciu hrozieb je postačujúca normálna činnosť štátu a jeho orgánov“ (Kulašík, 2002, s.22).

Marchevka a Németh (2010, s.23) používa pojmy z pohľadu štátu Slovenskej republiky, ktorý je zadefinovaný v *Bezpečnostnej stratégii Slovenskej republiky* „Slovenská republika vníma svoju bezpečnosť ako stav, v ktorom je zachovaná vnútorná bezpečnosť a poriadok, suverenita a integrita, demokratické základy štátu, v ktorom je chránené životné prostredie.“ Pojem bezpečnosť je tiež definovaná ústavným zákonom o bezpečnosti štátu. „Bezpečnosť je stav, v ktorom je zachovaný mier a bezpečnosť štátu, jeho demokratický poriadok a zvrchovanosť, územná celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc

štátu, základné práva a slobody, v ktorom sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie“ (č.227 z 11. apríla 2002, v článku 1, odsek 3).

1.1.1 Vznik teroru v cestovnom ruchu

Na znázornenie vzniku teroru v cestovnom ruchu sme pracovali s materiálmi z konferencie, ktorá bola zameraná na bezpečnosť v turizme a uskutočnila sa v Budapešti. Kasznár (2017) v svojej sekcii sa zaoberal protiteroristickým systémom v turizme a pritom, príkladmi poukázal nato, aké je dôležité aj v rámci cestovného ruchu zaoberať sa otázkou bezpečnosti.

Keďže terorizmus sa stal na začiatku 21. storočia komplexnou globálnou hrozbou, nemožno pochybovať o tom, že vyhlásenie má zásadný vplyv aj na cestovný ruch. Tým, že sa stáva jedným z najdôležitejších odvetví národného hospodárstva modernej a rozvinutej spoločnosti, s mnohými svojimi vysoko prioritnými cieľmi v oblastiach ohrozených terorizmom bol cestovný ruch takisto prioritou primárnych nositeľov teroristických hrozieb. Občiansky zmysel pre bezpečnosť je značne ovplyvnený tým, či ich cestovné návyky spojené s cestovným ruchom, ktoré sa objavili v posledných desaťročiach, môžu byť realizované aj ako hlavné vyhotovenie všeobecnej slobody bez strachu, nebezpečenstva alebo vystavené rôznym rizikovým faktorom. Vzhľadom na uvedené skutočnosti musia protiteroristické služby vykonávať v oblasti cestovného ruchu množstvo nových úloh.

Aby sme získali celkový obraz sa musíme pozrieť na mimoriadne dôležité teroristické útoky, ktoré boli špecificky zamerané na cestovný ruch:

1. *12. október 2002* najväčším útokom bol v indickom meste Kuta na Bali, kde zomrelo 202 turistov. Páchatelia ukrývali bomby v aute - v Sari Night Club a Paddy's Club a na americkom konzuláte. Doteraz bol teroristický útok označený za najnebezpečnejší teroristický čin vo východnej a južnej Ázii.
2. *5. mája 2003* v útoku na hotel Marriott bolo zabitých 11 turistov vrátane aj teroristov. Bomba explodovala v aute pred hotelom, počet zranených bolo asi stopäťdesiat. Krajina, rovnako ako celý priemysel cestovného ruchu na ďalekom východe, bol šokovaný teroristickými útokmi, ktoré trvali o niečo viac ako pol roka, čo viedlo k extrémnej deštrukcii a veľkému počtu úmrtí. Tieto teroristické útoky mali negatívny vplyv na národné hospodárstvo Indonézie, čo viedlo k výraznej recesii v ázijskej krajine.

3. *1. októbra 2005* Kuta sa stala znova populárnou pre západných turistov, ale tentokrát sa opäť stali centrom teroristov ďalšie dva obľúbené turistické raje, Jimbaran a Palu, kde pri teroristickom útoku zomrelo 24 ľudí a počet zranených bolo viac ako 100.
4. *26-29. novembra 2008* v troch najvýznamnejších mestách Indie prebehli v priebehu troch dní rozsiahle série útokov, v ktorých zomrelo 175 ľudí - vrátane deviatich teroristov a počet zranených prekročil šesťsto. Cieľom útoku boli dva hotely, reštaurácia, vysokorýchlostná vlaková stanica, apartmánový dom a hotel. Išlo o vysokej úrovni koordinovanej spolupráce medzi viacerými indickými, tj. domácimi a zahraničnými teroristickými skupinami.
5. *27. januára 2015* sa v Tripolise v Líbyi sa uskutočnil teroristický útok na hotel Corinthia. Útočníci nálož explodovali v aute pred luxusným hotelom
6. *25-16. januára 2016* ozbrojení útočníci napadli Splendid Hotel a Yibi Hotel v Burkina Faso, Ouagadougou. V útoku zomrelo 29 ľudí a ďalších 170 bolo zranených a medzi obetami bol aj páchateľ.

Mohli by sme pokračovať vymenovaním rôznych druhov útokov. Napríklad teroristický útok v Paríži 13. novembra 2015, alebo samovražedný bombový útok z 22. mája 2017 – útoky každého druhu nejakým spôsobom, priamo alebo nepriamo súvisia s cestovným ruchom. Iba sme na začiatku nového roka a už aj rok 2019 prinášal teroristický útok v kenskom hlavnom meste Nairobi. Útok sa stal v luxusnom hoteli, mnohí z hostí utrpeli vážne zranenia. Vyššie uvedené príklady pravdepodobne poskytnú dostatočné dôkazy o všeobecnom, priamom teroristickom ohrození v cestovnom ruchu.

1.1.2 Pozitívne následky terorizmu

Hoci to vyzerá absurdne, je dôležité spomenúť si výhody terorizmu. Jedným z najdôležitejších pozitívnych faktorov je vývoj bezpečnostných technológií. Zavedené bezpečnostné opatrenia, novo vyvinuté metódy kontroly sú veľkým krokom vpred. Aj keď je pravda, že vyvinúť rôzne postupy sú stále časovo náročné, s pokračujúcim výskumom a vývojom sa pokúšajú vyriešiť problémy. Ďalším pozitívnym vplyvom terorizmu, ktorý môže byť prínosom pre hospodárstvo a cestovný ruch v napadnutej krajine, ktorý je jeden z nových (ale nie úplne nový) druhov cestovania je „katastrofická turistika“. Teda ide o druh cestovného ruchu, keď cestujúci vyhľadajú miesta, kde sa stala nejaká katastrofa (teroristický čin, vojna) .

1.2 Súčasný stav bezpečnosti doma a v zahraničí

Európania - v najširšom zmysle - väčšina obyvateľov - Zeme sú čoraz viac pod vplyvom terorizmu a teroristických činov. V boji proti medzinárodnému terorizmu sa ukázalo, že otvorené hranice, možnosti cestovania, moderné technológie a nástroje IT umožnili ľahšie spáchanie teroristických činov.

Predovšetkým by bola potrebná jasná definícia terorizmu, ale ani v medzinárodnom, ani domácom koncepte neexistuje jednotná definícia. Pojem teroristického útoku definovaný *GTD* (Global Terrorism Database) ako „násilie alebo hrozba, ktorú v skutočnosti spáchajú neštátni aktéri s cieľom dosiahnuť ich politické, ekonomické, náboženské alebo sociálne ciele pomocou strachu, nátlaku alebo zastrasovania.“

Z hľadiska terorizmu patria medzi najohrozenejšie destinácie medzinárodné, európske a svetové udalosti. (Drobné udalosti sú potenciálnou oblasťou útoku na nacionalistické a separatistické hnutia, v prípade napätých politických vzťahov medzi dvoma krajinami: napr. Palestínsko-izraelský konflikt.). V súčasnosti v rozvinutých krajinách už nie charakteristické, že by teroristické organizácie uspeli a to vďaka mimoriadne vysokej úrovni bezpečnostných opatrení. Napríklad na olympijských hrách v Pekingu v roku 2008 boli zavedené tieto preventívne opatrenia: boli zavedené rakety na zemi a vo vzduchu; športové lietadla mali zakázané letieť nad Pekingom; trojitý bezpečnostný krúžok okolo športových miest; iné mestá, boli "zaplavené" bezpečnostnými kamerami, ako sú Peking a Šanghaj. Bolo spustených 250 300 tisíc kamier; atď.

V rámci teoretickej časti diplomovej práce sme zamerali na domáci a zahraničný stav. V praktickej časti sme zamerali na festivaly v Maďarsku a aj na zahraničné. Príklad si zoberme z Maďarska. 2017 na festivale Balaton Sound v Zamárdi, na južnom brehu jazera Balaton sa vyskytla nová forma zločinu. Zločinci počas festivalu pokúšali odobrať náhrdelník a rôzne šperky návštevníkov. V dave v rámci podujatia mali službu civilní policajti, organizátori boli tiež na mieste a sledovali dav pomocou ďalekohľadu z rôznych výšok. V roku 2018 už boli pripravené na podobné krádeže, teda už vopred zabezpečili viac civilných policajtov a internetovú komunikáciu medzi organizátorov a políciou.

Teroristické útoky nie sú neznáme ani v zahraničí. V roku 2017 teroristi, ktorí vykonali útoky v centre Barcelony, hľadali na internete informácie o Rototom Sunsplash Festival v Benicassim v španielskom regióne Valencia. Hudobné festivaly a veľké športové podujatia na celom svete pre teroristické útoky sa uskutočňujú pri veľkej

polícajnej pohotovosti. Neil Besu, zástupca námestníka komisára metropolitnej polície uviedol, že „preplnené zábavné podujatia, ako sú napríklad hudobné festivaly, budú políciou na prvom mieste“ píše portál *variety.com*.

Ďalšia tragická udalosť sa stala len pár kilometrov od miesta známeho filmového festivalu v Cannes v Nice, kde islamský terorista prebehol nákladným automobilom cez dav, ktorý sledoval ohňostroj na deň Bastily a usmrtil 85 ľudí a to len 18 kilometrov od Cannes. Pekelný útok sa uskutočnil na Promenade des Anglais, ktorá vedie pozdĺž pláže ako Croisette v Cannes. Mesto vynakladá milióny na posilnenie bezpečnosti, keďže od 17. mája sa pripravujú na najväčší svetový festival, na ktorý očakávajú hviezdy ako Nicole Kidman, Marion Cotillard, Isabelle Huppert, Kristen Stewart, Joaquin Phoenix, Jake Gyllenhaal a režisér Sofia Coppola. Mesto vynaloží 6 miliónov dolárov na umiestnenie kamerových systémov na každom vchode do mesta a mesto sa zvýšilo námorným dohľadom nad Cannovou zátokou a prístavom, uviedol americký portál *variety.com* v roku 2017.

Keby sme mali charakterizovať súčasnú situáciu na Slovensku, tak určite nenájdeme podobné príklady ako v zahraničí. Hlavnou príčinou je, že na Slovensku nie sú medzinárodné festivaly, preto naša krajina je pre teroristov málo zaujímavá. Na Slovensko organizujú festivaly: Pohada, Uprising, Bee Free, ktoré sú síce významné a veľké festivaly, ale väčšinou sa na ňom zúčastnia Slováci. „Útoky sa u nás úplne vylúčiť nedajú, sú však oveľa menej pravdepodobné, než vo veľkej väčšine európskych štátov. Rizikovejšie môžu byť hlavne americké, či francúzske objekty“ uviedol *denník N* (2015) a pokračuje, že „Slovensko a ani stredná či východná Európa však doteraz nepatrili s jedinou výnimkou k terčom džihádistov a zatiaľ nič nenasvedčuje tomu, že by sa to malo zmeniť.“

Na Americkom portáli *worlddata.info*, ktoré je zamerané aj na teroristické útoky, nájdeme informácie o Slovensku „Riziko teroristických útokov na Slovensku v posledných rokoch možno považovať za takmer bezvýznamné. V porovnaní s inými krajinami je tu len málo nových prípadov. Počas posledných 5 rokov bolo zaznamenaných celkovo 1 teroristický incident, pri ktorom sa zranil len jeden človek. Neboli však zaznamenané žiadne úmrtia.“ Na ďalšom zahraničnom portáli, *slovak-republic.org*, môžeme čítať o Slovensku „Počas návštevy Slovenska nevidíte vojakov na cestách ani na uliciach. Pri vstupe do verejných budov a do priestoru festivalu dôjde k bezpečnostnej kontrole. Na Slovensku neboli žiadne teroristické útoky. Pretože Slovensko je na medzinárodnej scéne veľmi malým hráčom a nie sú veľké mestá s viac ako pol milióna obyvateľov (Bratislava

má iba asi 450 tisíc).“ Teda riziko nie je tak vysoké ako v niektorých ďalších krajinách a mestách, napriek tomu hrozba terorizmu berie vážne.

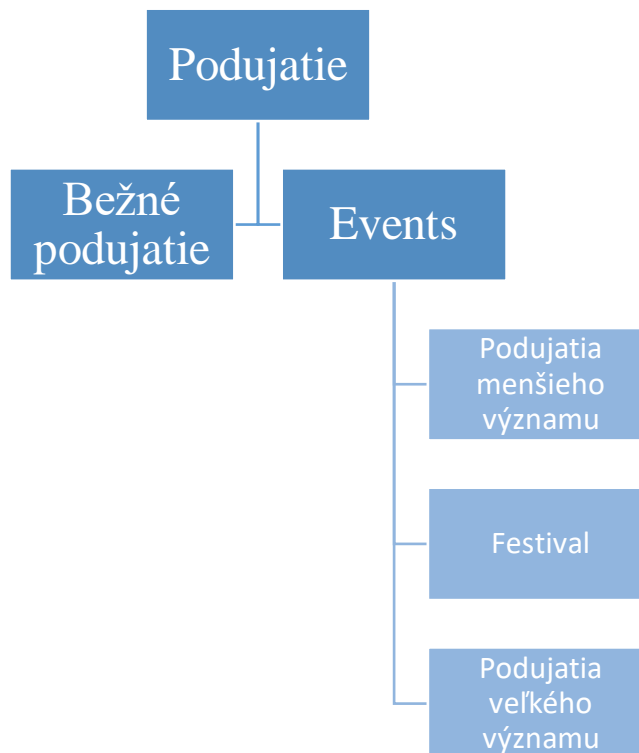
1.3 Požiadavky na zabezpečovanie bezpečnosti podujatí

V priebehu prípravy bezpečnostného plánu podujatí je nespočetné množstvo variantov. Potreby pre bezpečný priebeh rôznych udalostí sa neustále menia a rôzne metodiky sú ďaleko od normatívnych. Existuje rastúca potreba preventívnej ochrany, ktorá si vyžaduje veľmi presnú koordinovanú činnosť medzi organizátorov a súkromnými spoločnosťami zodpovednými za podujatie. V tejto súvislosti sú orgány organizátora podujatia a poskytovateľ súkromnej bezpečnosti úplne odlišné. Naším cieľom bolo prezentovať osvedčené postupy a navrhnúť šandardizáciu týchto osvedčených postupov.

Na začiatku by sme chceli ujasniť definície podujatí. Takmer je možné povedať, že koľko autorov, toľko definície podujatí existuje. Aby sme to preukázali, prezentujeme niektoré variácie od rôznych autorov:

1. Jago (ako cituje Šimončíčová, 2013: 34) definuje ako: *„jednorazovú alebo nepravidelne konanú udalosť obmedzeného trvania, ktorá poskytuje spotrebiteľovi sociálne príležitosti a príležitosti pre trávenie voľného času za hranicami každodenného zážitku. Takéto podujatia, ktoré priťahujú alebo majú potenciál priťahovať turistov, sú často usporadúvané s cieľom zvyšovania profilu, imidžu a povedomia o regióne.“*
2. Podujatie: *„stretnutie, konané v danom mieste a čase“* (Organizácia podujatí, 2012, s. 1).
3. Arany et al. podujatie: *„príležitostné, rozsiahle stretnutia, pravidelné zhromažďovanie, vopred organizované“* (cituje Szabó a Lasz, 2017: 99).

Šimončíčová (2013, s.34) vo svojom výskume sa zaoberal so spojitosťou cestovného ruchu a „events“ turismus. Znázorňuje štruktúru a definuje ho a ako „events predstavujú podujatia s najvyšším stupňom organizovanosti a manažmentu, na základe čoho je ich možné označiť ako plánované podujatia.“



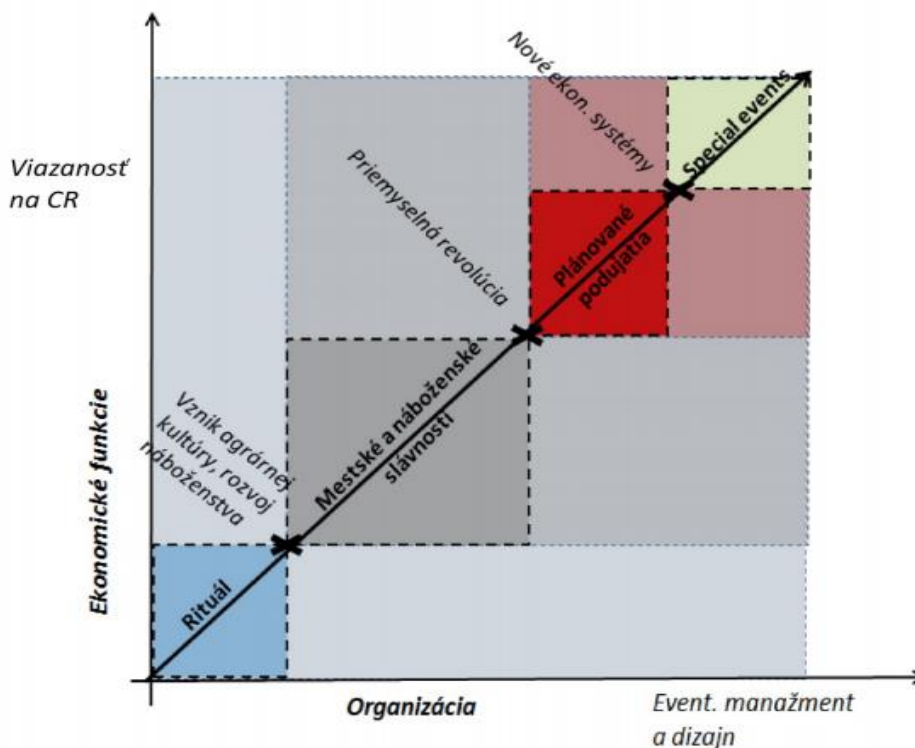
Zdroj: A. Šimončíčová. (2013). PODUJATIE AKO KULTUROLOGICKÝ FENOMÉN. Nitra

Šimončíčová (2013, s.35), charakterizuje vlastnosti „event“, ktoré sú: jedinečnosť, rituálny charakter, pominuteľnosť a nízka periodicitu, kolektívnosť ale aj mediálny a marketingový dosah. Spojením s cestovným ruchom vyvoláva ekonomický prínos, rozvoj regiónu a marketingovú funkciu.

- **Jedinečnosť:** schopnosť tvorby mimoriadneho, výnimočného zážitku, spomienky „na celý život“.
- **Pominuteľnosť:** nízka periodicitu- jednorázové podujatie. Na jednej strane jedinečná príležitosť pre voľnočasový zážitok mimo bežných každodenných možností. Na strane organizátora predstavuje events väčšinou výnimočnú- jednorázovú akciu.
- **Rituálnosť:** events chápané ako vedome plánované vystúpenia a slávnosti, ktoré vyzdvihujú špeciálne príležitosti a ciele.
- **Kolektívnosť:** hodnota podujatí je v tom, že zážitok odovzdáva v kolektíve. Návštevnosť event sa pohybuje v rozpätí od niekoľko desiatok návštevníkov až po státisíce.
- **Atmosféra:** vysoká kvalita produkcie, propagácia, kombinácia návštevníkov, čas a miesto konania.

1.4 Vývoj „events tourism“

Šimčovičová (2013, s.35), sa zaoberala vo svojom výskume o vývoj events turizmu, „ktorý sa transformovali cez mestské a náboženské slávnosti a podujatia až do súčasnej podoby“. Šimčovičová (2013, s.36) použila definíciu Goldblatta (2002), ktorý je autorom definície termínu „events“, v ktorej na ne poukazuje ako na „jedinečný časový okamih spojený so slávením a rituálnosťou s cieľom uspokojiť špecifické potreby návštevníkov“



Zdroj: A. Šimčovičová. (2013).PODUJATIE AKO KULTUROLOGICKÝ FENOMÉN.Nitra

Ľudská spoločnosť a kultúra sa mení a vyvíja. Tým nastávajú zmeny v štruktúre hodnôt a potrieb. V závislosti od toho prebiehol vývoj events. Jeho etapy odvodzujeme od významných zmien v spoločnosti:

- náboženstvo a náboženské prestavy
- vznik agrárnej kultúry, priemyselnej revolúcie
- rozvoja verejnej správy a nástupu nových ekonomických systémov v 50. rokoch 20. storočia

Významným faktorom vzniku events je práve cestovný ruch a využívanie voľného času. Je základnou rozlišujúcou črtou podujatí dnes a v minulosti. Pôvodné podujatia, ktoré sa konali pre miestnych obyvateľov sa pretransformovali do podoby podujatí určených širokej verejnosti. Turizmus pritom často vystupuje ako hlavná motivácia vzniku podujatia.

Ako príklad môžeme uviesť karnevalové slávnosti. V minulosti predstavovali spôsob trávenia voľného času a dnes sú významným realizátorom cestovného ruchu (Benátsky karneval) celosvetového rozsahu (Šimončíčová, 2013, s.36-37).

Bezpečnosť hodnotia účastníci podľa svojich vlastných kritérií, analyzujú, pričom je potrebné zohľadniť príslušné normatívne a technické predpisy, odporúčania, - “*best practice*“- postupy, metódy. Najdôležitejším osobám events sú usporiadatelia, to znamená, tí, ktorí sú zodpovední za plnú realizáciu programu v súlade s plánom, technický riaditeľ a šéf bezpečnosti celej akcie. Tieto tri pozície nie vždy sú pomenované, ale sú funkčne prítomné, aj keď len zmluvy obsahujú svoje úlohy. Zodpovednosť troch pozícií v danej udalosti je uvedená nižšie, takže obsah jednotlivých podpoložiek nie je uvedený samostatne.

Organizátor podujatia:

- a) Príprava plánu podujatia.
- b) Získanie potrebných licencií.
- c) Vykonalie predbežnej analýzy rizík.
- d) Vytvorenie pracovných skupín pre potrebné úlohy v organizácii alebo outsourcing, zabezpečenie primeraného počtu zamestnancov, objasnenie úloh a zodpovedností.
- e) Pokrytie rizikových faktorov s poistením.
- f) Uzatváranie zmlúv, outsourcing časti rizika prostredníctvom poistenia zodpovednosti, prevod zodpovednosti za určité činnosti.
- g) Systémy riadenia, monitorovania a kontroly.
- i) Vytvorenie systému na správu dokumentácie a údajov.

Technický manažér podujatia:

- a) Nástroje.
- b) Cesty.
- c) Spoločné priestory.
- d) Zvukové zariadenia.
- f) Komunikácia.

Správca zabezpečenia udalostí

- a) Bezpečnosť pri práci,
- b) Protipožiarna ochrana,
- c) Ochrana majetku,

- d) Osobná ochrana,
- e) Bezpečnosť dopravy,
- f) Hromadné riadenie,
- g) Ochrana proti terorizmu,
- h) Prevencia kriminality,
- i) Zodpovedá za spoluprácu s orgánmi, organizáciami, ktoré sa podieľajú na plnení úloh, zabezpečuje nepretržitý dohľad, riadenie a dokumentáciu.

Zložitosť úlohy je dobre znázornená nasledujúcou definíciou, ktorý napísal Bökönyi (ako cituje Szabó a Lasz, 2017: 103) použili to aj na konferencii s názvom *Nové požiadavky na plánovanie zabezpečovania udalostí*: „Bezpečnosť udalostí je súborom podmienok a ľudských aktivít, ktoré zabezpečujú, že budovy, priestory, technické vybavenie, ktoré návštevníci používajú na rôznych podujatiach a udalostiach, nie sú ohrozené.“

Dôležitým predmetom je miesto podujatia, majetok a osoby, ktoré musia byť zabezpečené. Je to presne to isté ako schéma ochrany objektu, ak sa premietne na futbalové ihrisko alebo dokonca na koncertnom mieste.

- Existuje preventívna ochrana - riadenie dopravy,
- vonkajšia ochrana I. - hliadky a prístupové brány,
- vonkajšia ochrana II. časť od plotu po posluchárne
- Ochranné pásmo- napr. oplotená časť účastníkov
- Vnútorne sektory rozdelené do rôznych zón - VIP , šatne, sklady

Spolupracuje: protiteroristické oddelenie, polícia, riadenie katastrof, miestna samospráva, dohľad nad verejným priestorom, inšpektorát práce, inšpektorát životného prostredia, vodného hospodárstva, ambulančná služba, dopravné spoločnosti, meteorologické služby, dobrovoľní civilní pomocníci.

Podľa počtu účastníkov môžeme rozdeliť podujatie:

- 3-10 osôb (súkromné stretnutie)
- 10-100 osôb (rodinná udalosť, udalosť malých podnikov, konferencia)
- 100-1000 osôb (kino)
- 1000-50.000 osôb (športové, kultúrne, väčšie cirkevné podujatia)
- 50-100.000 osôb (veľké športové podujatia, koncerty, cirkevné podujatia)
- 100-500.000 osôb (veľké športové podujatia, výstavy, festivaly)
- 500.000 a viac (svetové alebo kontinentálne majstrovstvá, štátne sviatky)

Podujatia zahŕňajú veľké množstvo rôznych aktérov - okrem organizátorov existujú aj verejné orgány, miestne obchody, ako aj médiá a sponzori. Zainteresované strany môžeme rozdeliť do dvoch kategórií. Primárnu kategóriu tvoria dobrovoľníci, zamestnanci, diváci a sponzori. Sekundárna je na druhej strane vláda, hostiteľská komunita, organizácie cestovného ruchu a všeobecné podniky.

Rôzne zainteresované strany:

- médiá (televízne a rozhlasové stanice, noviny a časopisy);
- verejné orgány (miestny orgán, vládne agentúry, polícia a iné verejné služby);
- sponzory (veľké a malé spoločnosti, ktoré festival využívajú ako marketingový nástroj);
- dodávateľia potravín a nápojov;
- návštevníci
- obchodníci v cestovnom ruchu (hotel, iné ubytovanie, reštaurácia, združenia a kluby);
- nezávislé organizácie (ktoré pracujú na organizácii a podpore festivalu).

Spolupráca a komunikácia medzi zainteresovanými stranami zapojenými do rôznych podujatí sa považujú za veľmi dôležité. Keď manažéri podujatí a napríklad majitelia obchodov komunikujú a spolupracujú, môže to viesť k pozitívnej reakcii medzi návštevníkmi. Návštevníci vnímajú kvalitu podujatia pozitívne, keď sú v okolí podujatia dobré služby. Dobrá komunikácia a spolupráca medzi rôznymi zainteresovanými stranami je prospešná pre komunitu, podnikateľov a návštevníkov, pretože všetci môžu mať prospech. Medzi výhody, ktoré môžu rôzne zainteresované strany dosiahnuť komunikáciou a vzájomnou spoluprácou patria úspory, synergie, nižšia sezónnosť, vysoká miera obsadenosti, propagačné činnosti, súdržnosť medzi cieľovými firmami z hľadiska činností a zapojenia do rozhodovacieho procesu. Výhody zahŕňajú aj lepšie pracovné príležitosti, zlepšenie kvality rôznych druhov infraštruktúry, zvýšenie bezpečnosti atď., ktoré sú zase prospešné pre miestnych obyvateľov. Z toho vyplýva, že všetky časti v riadení udalostí sú nevyhnutné a navzájom sa ovplyvňujú. Spoluprácou, komunikáciou a riadením rovnakých cieľov môžu z týchto aktivít profitovať všetci.

Dopady event turizmu

Festivally a podujatia zohrávajú dôležitú úlohu v živote komún. Aby boli podujatia úspešné, musia byť ich obyvatelia nadšení. Podpora miestnych obyvateľov a účasť na podujatí priamo ovplyvní úspech programu. Cestovný ruch, a tiež aj festivally by mali maximalizovať prínosy a minimalizovať negatívne náklady týkajúce sa: hospodárskych

vplyvov na miestne spoločenstvo; sociálne vplyvy na miestnu komunitu; na kultúrne dedičstvo; a na životné prostredie

Sociálne dopady

Udalosti zvyšujú hrdosť a vytvárajú kultúrnu identitu, súdržnosť a zvyšovanie vedomostí o danej oblasti, preto je dôležité pochopiť vnímanie a názory miestnych obyvateľov a pritom sa snažiť maximalizovať pozitívne vplyvy. Podujatia tiež poskytujú miestnym obyvateľom možnosť rozvíjať vzťahy s dobrovoľníkmi, účastníkmi, divákmi a turistami a učiť sa nové zručnosti.

Miestni obyvatelia majú možnosť zúčastniť sa ako divák, ako dobrovoľník alebo dokonca ako umelec na podujatí, takže podujatie dáva miestnym obyvateľom možnosť uniknúť z bežného života.

Pozitívne dopady pre spoločnosť:

- Vylepšený obraz komunity;
- Pokračujúci pozitívny kultúrny vplyv v komunite;
- Spoločenstvo je jedinečné a špeciálne;
- Zmysel komunitného blahobytu;
- Spoločenstvo získa pozitívne uznanie;
- Zlepšenie kvality života v komunite.

Existujú aj niektoré negatívne socio-kultúrne vplyvy, ktoré môžu ovplyvniť miestnu komunitu. Turisti môžu narušiť normálny život obyvateľov a tiež znížiť ich súkromie. Väčšie udalosti môžu súvisieť aj s dopravným hlukom, tlakom na infraštruktúru hostiteľskej komunity. Negatívnym vplyvom je masová návšteva kultúrnych atrakcií, nečistota, prostitúcia, kriminalita a drogy. Nelegálne aktivity majú tendenciu zvyšovať sa v uvoľnenej atmosfére provokovať iných účastníkov, miestnych obyvateľov nadmerná konzumácia alkoholu je veľkým problémom najmä v plážových festivalových priestoroch. Ďalším negatívnym vplyvom môžu byť konflikty medzi miestni obyvateľmi a turistom / návštevníkom. Ak sa miestni obyvatelia nebudú cítiť v bezpečí, nebudú chcieť aby tam organizovali podujatie. Preto je dôležité aby organizátori mysleli na bezpečie nielen účastníkov ale aj miestnych obyvateľov.

Ekonomické dopady

Udalosti môžu pozitívne ovplyvniť hostiteľskú komunitu viacerými spôsobmi. Podujatia priťahujú návštevníkov mimo regiónu, môžu tak v cieľovej lokalite zostať dlhšie, a minúť tam viac peňazí. Tieto prostriedky môžu vytvárať nové pracovné príležitosti a príjmy do rozpočtu, ktoré možno použiť na zaplatenie niektorých projektov a rozvoj infraštruktúry.

Podujatie často vyvolávajú zlepšenia vo verejných službách, ako sú vodné hospodárstvo, kanalizácia, chodníky, parkovanie, verejné toalety, kamerové systémy, z ktorých profitujú všetci, tak turisti, ako aj obyvatelia. Podujatia môžu vďaka mediálnemu pokrytiu rozvíjať firmy v cieľovej krajine, a podnikom zlepšiť obchodné vzťahy. Pozitívne hospodárske vplyvy zahŕňajú aj zlepšenie životnej úrovne, zlepšenie kvality života a väčší zisk pre miestne firmy. Veľké podujatia sú tiež masívne propagované, často sú prezentované elektronickými a tlačovými médiami. To pomáha zvýšiť informovanosť potenciálnych návštevníkov a dokonca vytvorí záujem o návštevu destinácie. Samozrejme, niekedy nie je mediálne pokrytie také pozitívne, napríklad v prípade neúspešnej udalosti. To vedie k negatívnemu imidžu destinácie, čo by pravdepodobne znížilo príťažlivosť turistov. Ďalšie negatívne vplyvy sú zvýšenie životných nákladov a zvýšenie cien tovarov a služieb, čo je dôsledkom nárastu dopytu.

1.4.1 Slabé stránky v oblasti zabezpečenia podujatí

Cestovný ruch je veľmi citlivý na negatívne javy, či už hovoríme o prírodnej katastrofe alebo o spoločenskej udalosti. Preto je veľmi dôležité, aby sme si určili všetky slabé stránky v cestovnom ruchu, ktoré sa týkajú bezpečnosti a ochrany. Teraz vymenujeme niektoré:

- nedostatočne rozvinutá sieťová bezpečnosť v destináciách,
- nedostatočné vzdelanie miestneho obyvateľstva,
- nedostatočné zapojenie miestnych obyvateľov do rozvoja cestovného ruchu,
- rozvoj ilegálnej formy cestovného ruchu (sex tourism,...),
- nevhodné správanie turistov,
- prenikanie teroristov v miestnom hospodárstve,
- neschopnosť kontrolovať hromadné turistické prílivy,
- cestovný ruch sa stal hlavným zdrojom pozornosti pre teroristov.

Turistické destinácie, kde organizujú podujatie, čoraz viac sa stáva centrom pozornosti nebezpečenstva, či už ide o festival, futbalové zápasy, výstavy, vianočné trhy. Môžeme spomenúť niektoré krajiny, kde v uplynulých rokoch sa stali veľké teroristické útoky : USA (New York), Egypt (Káhira, Šarm el Šejk), Izrael, Španielsko (Madrid), Spojené kráľovstvo (Londýn), Keňa, Alžírsko, Bali, Maroko, Rusko, Filipíny. To je presne, čo teroristi potrebujú: veľkú popularitu a publicitu pre svoje ciele, bez ohľadu na druh a

množstvo ľudských obetí a vecnej škody. Vlastne ich hlavné motto je: „Čím viac ... tým lepšie.“

Tak ako všetko, aj cestovný ruch sa zmenil. Predtým turisti sa nezaoberali s bezpečnosťou. Cieľom v dnešnej dobe je vytvoriť stratégiu bezpečnosti cestovného ruchu a tak vytvoriť bezpečné turistické destinácie. Aby sme vedeli vytvoriť bezpečnú turistickú destináciu, musíme sa zaoberať s:

- bezpečnosťou všetkých turistov a návštevníkov;
- bezpečnosťou zamestnancov v oblasti cestovného ruchu a iných oblastí;
- bezpečnosťou priestoru;
- bezpečnosťou životného prostredia;
- bezpečnosťou hospodárstva
- vytvorením pozitívneho obrazu v oblasti bezpečnosti.

Zabezpečiť tieto predpoklady nie je vždy jednoduché. Preto v oblasti cestovného ruchu môžeme hovoriť o „risk management“. Faktom je, že kde je vysoký faktor nebezpečenstva, nemôže ďalej rozvíjať cestovný ruch. V tom hrá veľkú rolu média.

1.4.2 Príklad dopadu kriminality a terorizmu na organizovanie podujatí v destinácii cestovného ruchu

Keď hovoríme o kriminalite a terorizmu na rôznych podujatiach, tak všetci myslíme na drobné krádeže peňazí, dokladov, mobilov. Kriminalita je s týmito bodmi:

- najčastejšie dôvody týchto útokov sú ekonomické;
- obeťou týchto útokov je neopatrný turista;
- obeť sa zriedkavo zranila;
- neexistuje politické pozadie incidentu;
- nie je veľká publicita;
- údaje o týchto incidentoch v turistickom mieste sa zvyčajne skrývajú;
- negatívne dôsledky týchto útokov sú krátkodobé.

Teroristické útoky počas rôznych podujatí už nie sú také „priateľské“.

- cieľom teroristov je ublížiť alebo zavraždiť čo najviac ľudí a rôznymi útokmi dosiahnuť, aby sa turisti báli
- významné sú aj politické problémy
- pre teroristov nie je dôležitý počet zranených a zabitých, len to, aby dosiahli svoj cieľ – čo je, získať čím väčšiu publicitu.

Návrat týchto destinácií na trh nie je ľahký, preto potrebujú dobre vypracovaný strategický plán, aby sa také útoky nezopakovali.

1.4.3 Ako je „event tourism“ pripravený?

Pripravenosť a schopnosť ubytovania turistov, organizovať pe nich zaujímavé podujatia, programy, reagovať na rôzne nepredvídané situácie nie je vôbec ľahké. Mnohé destinácie doteraz ani neboli schopné to všetko súladiť. Ak chceme realizovať vysokokvalitnú udalosť a získať určitý príjem, musíme postupovať k jej organizácii s vysokou pozornosťou, zohľadniť určité riziká, ktoré môžu vzniknúť pri takejto príležitosti. Riziká sú početné a predstavujú zdroj potenciálnej škody pre miestnu komunitu, pričom riziká pre usporiadateľov predstavujú skutočnú hrozbu na dosiahnutie stanovených cieľov udalosti. Turisti často nepredvídajú hrozby, a keď si to uvedomujú, je už príliš neskoro.

Organizátori podujatí by mali byť oboznámení s problémami a rizikami v oblasti cestovného ruchu vo všeobecnosti, ako aj s tými rizikami, ktoré vznikajú v ich oblasti miestnej komunity a v životnom prostredí. Avšak pre organizátorom udalosti je otázka rizika viacnásobná, pretože tu nejde len o priestor, ale aj o rozvoj miestnej komunity a aj o úroveň populácie. Organizátori musia prilákať a priviesť domácich a zahraničných turistov, musia sa postarať o spojenie miestnej ekonomiky s udalosťou a o schopnosti infraštruktúry.

Ak chceme dobre pripraviť podujatie a realizovať turistickú atrakciu, musíme položiť konkrétne otázky a stanoviť úlohy organizačnému tímu, ktorý bude môcť odpovedať na tieto otázky a vyriešiť potenciálne problémy. Týmto spôsobom dostávame príležitosť reagovať rýchlo na problémy, ktoré sa pri realizovaní podujatia vyskytnú. Aby podujatie bolo bezpečné, musíme pomenovať všetky prognostické rizikové faktory, ktoré pri organizácii v danej oblasti sa môžu vyskytnúť.

Ktoré problémy by sme mali riešiť:

- zhodnotiť udalosti, ktoré sa môžu objaviť a sú nebezpečné;
- zhodnotiť, ktoré techniky a práce môžu byť rizikové;
- zostaviť zoznam všetkých rizík, ktoré sa môžu vyskytnúť v danej lokalite;
- zostaviť zoznam všetkých rizík, ktoré môžu vzniknúť pri organizácii podujatí;
- zaradiť uvedené riziko dôležitosti.

1.5 Ako zabrániť rizikám počas podujatia?

Cestovný ruch sa často stáva obeťou udalostí, ktoré môžu byť pozorované okamžite alebo postupne v dôsledku vývoja situácie po prvom „šoku“, keď sa problém objavil v destinácii cestovného ruchu. Cestovný ruch vo veľkej miere závisí od ochrany životného prostredia, kultúrne, spoločenské a historické dedičstvo. Správy o skutočnom alebo potenciálnom katastrofe môžu spôsobiť okamžité vyprázdnenie turistického centra, alebo zrušenie rezervácie zahraničnými turistami, alebo o významné zníženie počtu turistov a príjmov z cestovného ruchu. Jedným z najdôležitejších nástrojov v boji proti riziku je poistenie. Skôr než začneme organizovať verejné podujatie alebo prijímať veľký počet hostí, je dôležité mať cestovné poistenie.

1. Identifikovať miesta alebo aktivity, ktoré by návštevníci mohli navštíviť, alebo potrebné opatrenia: uzavrieť zdravotné poistenie, to znamená, že návštevník je ochotný prevziať zodpovednosť a určité druhy rizika.
2. Naplánovať núdzové riešenie – pripraviť personál na poskytovanie prvej pomoci, masáž srdca, plán opatrení v prípade prírodných katastrof ako napríklad zemetrasenia, záplavy a požiare.
3. Navrhnuť návštevníkom, aby nosili vhodnú obuv.
4. Vytvoriť informačné body a jasne napísať všetky dôležité informácie.
5. Ak má miestna komunita špecifickú kódexu správania, oblečenia, je potrebné na to upozorniť turistov.
6. Jasne označiť miesta, ktoré nie sú povolené pre návštevníkov a miesta, ktoré sú určené pre návštevníkov.

1.5.1 Príklady na zabezpečenie bezpečnosti počas podujatia:

Ako sme si už spomínali, teroristi sa „radi“ zamerajú na veľké podujatia. Na začiatku tohto roka bolo veľkou mediálnou udalosťou, že teroristi vyhrážali známe futbalové hviezdy a tým aj futbalový zápas. Na plagáte bol vojak, ktorý stál v štadióne s plno ľuďmi a akoby chcel zabiť Neymara, Ronalda a Messiho. Zápas v Moskve nechceli zrušiť, preto v meste namontovali viac ako 5000 kamier na detekciu tváre.

- Najväčší hudobný festival strednej Európy je Sziget Festival v Maďarsku. Od roku 1993 Sziget je symbolom zábavy najmä mladých ľudí. Počet návštevníkov vždy je okolo päťstotisíc a trvá sedem dní. V roku 2017 usporiadatelia na zabezpečenie bezpečnosti

festivalu minuli viac ako 10 miliónov forintov. Organizátori podrobne opísali, že ako zabezpečili bezpečnosť na festivale. Ako prvoradé spomenuli, že najdôležitejšia je komunikácia medzi vnútornými a vonkajšími orgánmi. Povinné je zabezpečiť 24 hodinovú ochranu – ako je záchranná služba, polícia, hasiči. Novú, ako vnútorná bezpečnosť zaviedli check-in systém, ktorý funguje iba s platným občianskym preukazom alebo pasom, tak organizátori presne vedia, kto je na festivale.

- Aj vianočné trhy patria medzi väčšie podujatia. Turisti radi vyhľadajú pred Vianocami vianočné trhy, ktoré sú ako najviac lákadlom pre teroristov. V Berlíne v roku 2016 na vianočnom trhu sa stal teroristický útok, kde terorista z Tuniska nabúral s ukradnutým kamiónom do vianočných trhov a zabil 12 ľudí a ďalších 50 ťažko zranil. Po tomto incidente v celej Európe sa snažia čo najlepšie zabezpečiť bezpečnosť návštevníkom. Správa rýchlo prešla pomôcok médiu. Dôsledku toho, v roku 2017 počet návštevníkov vianočných trhov výrazne klesol. Ako opatrenie v Bratislave proti teroristickým útokom pripravili viaceré bezpečnostné opatrenia. „Na bezpečnosť budú dohliadať posilnené hliadky poriadkovej, dopravnej a kriminálnej polície.“ Ďalej dodali, že „v okolí Hviezdoslavovho námestia boli nainštalované železobetónové zábrany. Tie mali zabrániť vjazdu vozidiel na verejné priestranstvo. Na Hlavnom námestí boli využívané tzv. mechanické zátarasy.“ – *teraz.sk* (2017)

Organizátori väčších podujatí aj doma aj v zahraničí sa snažia zaviesť potrebné bezpečnostné opatrenia, aby chránili bezpečie a život turistov a návštevníkov.

1.6 Účasť na „event tourism“ ako nová motivácia

V súčasnosti v cestovnom ruchu prebiehajú rôzne podujatia- „event“, ktoré sa stali čoraz lákavejšie pre turistov. Je to komplexný produkt v CR, ktoré môžeme rozdeliť na 2 časti:

- Kultúrne a športové služby - aktívne a pasívne aktivity, festivaly
- MICE (Meeting, Incentive, konferencie, výstava / Event)

Vo všeobecnosti môžeme povedať že „event“ turizmus má pozitívny účinok, ako napr.:

- Priamy príjem (vstupné, ubytovanie,...)
- Priamy príjem z doplnkových služieb (organizované výlety, exkurzie,...)
- Daňový príjem
- Zvýšenie využitia kapacity ubytovacích a stravovacích zariadení
- Vytvorenie pracovných miest
- Rozvoj všeobecnej infraštruktúry

- Multiplikačný efekt
- Pozitívny imidž

Turistická udalosť alebo takz. „mega“ udalosti (karnevaly, gastro- festivaly, kultúrne podujatia, politické udalosti, športové podujatia) môžu mať aj negatívne environmentálne a aj sociálne vplyvy, ktoré môžeme výrazne znižovať správnym plánovaním.

1.7 Cestovný ruch a problematika bezpečnosti

V 21.storočí, keď už nám nič nebráni, aby sme cestovali, môžeme povedať, že cestovný ruch sa stal súčasťou nášho života. Či už ide o jednodňové výlety, alebo na týždenné pobyty doma alebo v zahraničí. Všetci potrebujeme oddych, ktorý nám zabezpečí cestovný ruch. Môžeme ale povedať, že niektorí turisti vyložene vyhľadajú extrémnu alebo nebezpečnú formu cestovného ruchu, ale stále výrazný počet ľudí hľadá bezpečnosť. Cítiť sa bezpečne na cieľovom mieste sa stalo prvoradé, a preto v destinácii, kde prebiehal napr.: prírodná katastrofa, teroristický útok alebo zločin, turisti nevyhľadajú. Kde sa turisti necítia bezpečne, cestovný ruch klesá. Ak daná krajina nemá účinnú stratégiu na zabezpečenie bezpečnosti turistov a miestnych obyvateľov, tak ani návštevníci sa nebudú cítiť bezpečne.

To všetko môžeme spojiť aj s výberom cestovného nástroju. Keď turisti vyberajú turistickú destináciu, ako prvé sa rozhodujú o tom, ako sa dostanú do cieľového miesta, kde tiež prvoradá je bezpečnosť. Štatistické údaje ukazujú, že najbezpečnejší z dopravných prostriedkov je stále lietadlo, avšak čo najviac turistov preferuje auto. Lietať môžeme od roku 1946 a najmenej katastrof sa nastala v roku 2017. Napriek tomu väčšina ľudí sa bojí lietať a to vďaka tomu, že prostredníctvom médií často počujeme a leteckej katastrofe. Tu môžeme spomenúť, že médiá a marketing má výrazný vplyv na pocit bezpečnosti, o čom budeme neskôr písať. Jeden najznámejší teroristický útok v letectve sa stal 11. septembra 2001. Uplynulé roky ale ukázali nato, že teroristi nezamerajú len na Ameriku, nemajú žiadne geografické obmedzenie a ani Európa nie je v bezpečí. Po tomto útoku sa ukázalo, že sú veľké medzery v bezpečnosti pri cestovaní. Od tej doby sa snažia odhaliť podozrivých, ktorý nemôžu vstúpiť do lietadla a Amerika zaviedla Passenger Name Record – PNR, teda o turistov mesiac dopredu dostanú všetky potrebné informácie.

Podľa Svetovej organizácie cestovného ruchu sú 4 hlavné rizikové zdroje v cestovnom ruchu:

- Sektor cestovného ruchu a súvisiace komerčné problémy (nerešpektovať pravidlá, podvody, požiar, zemetrasenie, hygiena) ,
- Ľudské a inštitucionálne problémy mimo cestovného ruchu (sociálne konflikty, vojny, terorizmus, zločin, kriminalita) ,
- Individuálne cestujúci (konflikty s miestnymi obyvateľmi, návšteva nebezpečných miest, strata peňazí),
- Rizika zo životného prostredia (očkovanie, epidémia ..)

Preto je dôležité, aby organizátori mali vypracovane bezpečnostný plán, ktorý budú mať k dispozícii, keď sa nastane nejaká udalosť. Bezpečnostný plán obsahuje:

- Základné informácie o festivale
- Informácie o organizátoroch
- Oblasť, kde sa festival uskutočňuje (opis)
- Údaje o bezpečnostných službách
- Počet účastníkov, ktoré očakávajú
- Hlavné hrozby (opis na ich prevencii)
 - o pyrotechnika
 - o extrémne počasie
 - o hrozba terorizmu
 - o požiar
- Počet lekárov, policajtov, hasičov (ich presne miesto)
- Opis, a plán únikovej cesty (mapa)
- Záložný zdroj energie
- Pravidla pre vodné programy
- Proces, ako informovať účastníkov
- Podrobne rozpísaný program
- Vstupný a výstupný proces
- Ochranné a bezpečnostné riešenie

2. Ciele práce

Počas písania diplomovej práce najdôležitejšie bolo pre nás, aby sme získali čo najviac informácií o bezpečnosti klientov počas podujatiach a v rámci toho sme naformulovali aj ciele práce. Cieľom bolo, aby sme dali relevantný údaj o tom, ako jednotlivé festivaly vedia zabezpečiť maximálnu bezpečnosť všetkých účastníkov. Chceli sme poukázať na to, že organizátori môžu urobiť rôzne opatrenia, aby festival bol čo najbezpečnejší, ale ak sa účastníci nesprávajú zodpovedne, nemá to žiadny efekt. Vybrali sme 4 festivaly 2 na Slovensku a 2 v Maďarsku a porovnali sme ich podľa toho ako organizátori festivalov sa snažia zabezpečiť bezpečnosť návštevníkov. Hlavným cieľom práce je: Monitorovanie a porovnanie bezpečnostných problémov na festivaloch na Slovensku a v zahraničí. Nato, aby sme si naplnili hlavný cieľ, vybrali sme 4 podujatia (2 zahraničné a 2 slovenské) a charakterizovali sme ich podľa toho, že organizátori jednotlivých festivalov ako vedia zabezpečiť bezpečnosť účastníkov, prípadne turistov. Nasledovne sme si položili návštevníkom vopred pripravené otázky, ktoré sa týkali bezpečnosti podujatia. V súlade s cieľmi výskum sa snaží odpovedať na nasledujúce výskumné otázky:

1. Aké bezpečnostné opatrenia sú typické pre vybrané festivaly?
2. Čo znamená bezpečnosť festivalu pre účastníkov?

3 Metodika práce a metódy skúmania

V tejto časti sme charakterizovali vybrané festivaly z hľadiska bezpečnosti. Dôležitou súčasťou našej práce bol výskum, s ktorom sme študovali bezpečnosť a poznatky o bezpečnosti na festivaloch. V prvej časti práce sme predstavili základné pojmy bezpečnosti, ktoré sme získali z on-line dát a kníh. V druhej časti sme predstavili bezpečnosť s pomocou festivalov. V našej práci sme použili primárne aj sekundárne údaje. Výskumné údaje sú kvantitatívne, tj sme uskutočnili dotazníkový prieskum. Okrem demografických otázok, dotazník obsahoval 16 ďalších otázok, ktoré boli otvorené a uzavreté, a tým sme oslovili respondentov. Tieto festivaly sú od nás vzdialenejšie, rozhodli sme sa využiť online dotazníkové riešenie. Vyhodnotili sme získane informácie pomocou programu Excel, nasledne sme vytvorili grafy.

3.1 Charakteristika vybraných festivalov

Vybrané festivaly patria medzi najvýznamnejšie aj na Slovensku aj v Maďarsku. Informácie sme získali z ich oficiálnej webovej stránky.

3.1.1 Sziget festival

Sziget festival (po anglicky: Island festival) je jedným z najväčších hudobných podujatí v Európe, ktorý sa koná každý rok v auguste v Budapešti. V roku 2011 Sziget festival sa stal prvým v rámci súťaže „ veľké festivaly“ . Sziget festival začali organizovať - Károly Gerendai a Péter Müller Sziámi pod menom „Diáksziget“ a dostal slogan: „ *Potrebujeme týždeň spolu*“. Podujatie tiež organizovali aj v Budapešti na ostrove Óbudai, ktorý odvtedy hostí túto udalosť. Od roku 1996 do roku 2001 fungoval festival pod názvom „Pepsi Sziget“ (Sziget Festival) a od roku 2002 je festivalom „Sziget“.

Hlukové znečistenie

Usporiadatelia festivalu „Sziget“ robia rôzne opatrenia pre tých obyvateľov, ktorí bývajú na blízkom okolí miesta festivalu, aby zabránili zvukové znečistenie, a aby nerušili pokoj miestnych obyvateľov. Od roku 1997 koncerty musia skončiť do 23:00 hodín. Tie koncerty, ktoré trvajú dlhšie, organizujú pod zvukovo - izolačným stanom. Najhlučnejšie koncerty v roku 2008 posunuli do vnútrozemia ostrova. Tamás Derce, primátor mestskej časti Újpest, podal žalobu proti festivalu Sziget kvôli jeho hluku. V roku 2002 súd prvého a druhého stupňa rozhodol v prospech festivalu Sziget ako aj v roku 2008. V roku 2011 vyhlásili, že „Sziget festival“ naďalej nemôže používať doterajšie miesto podujatia zadarmo. Nájomné podľa miestnej samosprávy by bolo 2,5 miliárd forintov, ale organizátori s tým nesúhlasili, lebo určená suma bola príliš vysoká. Nakoniec urobili kompromis a dohodli sa na 50 mil. forintov (vlastný preklad , Sziget.hu).

Informácie festivalu

ROK	POČET NÁVŠTEVNÍKOV	ROZPOČET (mil.forintov)
2013	362 000	2 700
2014	415 000	3 650
2015	441 000	4 700
2016	496 000	5 000
2017	450 000	6 300
2018	565 000	8 600

Zdroj: počet návštevníkov na Sziget festivale

Bezpečnosť na festivále Sziget

V roku 2016 uverejnili verejný článok na portály 24.hu (2016), v ktorom písali o tom, že v roku 2016 „Sziget festival“ bol najbezpečnejší festival v celej Európe. Organizátori uviedli nasledovné zaujímavé fakty:

- Na tomto podujatí bude k dispozícii pre účastníkov festivalu deväť sanitných vozidiel. Stále budú v kontakte s ambulančnou službou.
- Festival bude plný „takzvaných“ dobrovoľníkov, ktorí budú sledovať, kde musia poskytnúť prvú pomoc.
- Bezpečnostný personál počas celého festivalu tiež bude v službe s počtom 1500 ľudí.
- Verejná správa tiež poskytne pomoc festivalu – pošle 300 ľudí, teda policajtov, hasičov a ďalších dôstojníkov verejnej bezpečnosti, ktorí počas festivalu budú v službe.
- Denné množstvo tekutín na jednu osobu sú 3 litre, to je veľké množstvo, čo tiež treba zabezpečiť. Majú sa o to starať organizátori festivalu.
- V tomto roku na bezpečnosti festivalu „Sziget“ bude pracovať 16.000 ľudí a dobrovoľníkov (Zdroj: vlastný preklad, 24.hu).

V Európe nie je taký festival, kde by bolo toľko pracovníkov, pomocníkov a dobrovoľníkov ako na tomto festivale aby sa návštevníci cítili v bezpečí. Na otázku reportéra Zacher, vedúci lekár v nemocnici Honvéd Kórház, ktorý už dlhoročne spolupracuje s organizátormi festivalu „Sziget“ odpovedal takto: „prítomnosť tých pracovníkov, ktorí sú zodpovední za bezpečnosť festivalu slúži na prevenciu konfliktov. Ide teda o to, že všade sú k dispozícii ľudia, ktorí vedia, čo majú robiť, ak sa vyskytnú nijaké problémy.“

Hovorilo sa o teroristickej hrozbe, ale o tejto téme nechceli nič približné povedať na tlačovej besede organizátori festivalu, iba toľko dodali: „požiadali sme všetkých orgánov, aby podozrivé osobné autá bez SPZ nemohli vojsť medzi návštevníkov festivalu.“ Pochopiteľne, nebola to detailná informácia pre verejnosť, ale je isté, že „napríklad „prípadní teroristi“ autom nebudú môcť ísť do davu tak ako v Nice.“- dodal Gerendai – generálny riaditeľ festivalu.

Organizátori urobia všetko preto, aby pre účastníkov zabezpečili bezpečný festival. Gerendai tiež spomínal, že „na jednej strane existujú seriózne právne predpisy o tom, ako tieto udalosti zabezpečiť, a na druhej strane kladú veľký dôraz na pohodu ľudí, ktorí

hľadajú relaxáciu, oddych. Nedovolia napríklad to, aby sa dav ľudí koncentrovalo na jednom mieste, ktoré by mohlo prestaviť hrozbu. Je obzvlášť dôležité vyhnúť sa možným bitkám.“ Prevencia má prvoradý význam. Sú tiež pripravení na skutočné núdzové situácie, ale pracovníci z festivalu dokonca stručne informujú o najmenších problémoch a bezpečnostných rizikách organizátorov, aby včas mohli pomôcť. Zacher na záver rozhovoru ešte pripomínal, že Sziget festival ako taký, patrí medzi najbezpečnejšie festivaly. Najčastejšie sa stane iba „zranenia na rukách a nohách alebo účastníci sú príliš unavení a to spôsobí ďalšie zdravotné problémy, ktoré ale dokážeme vyriešiť na mieste.“ Na internete môžeme nájsť rôzne články, ktoré sú zamerané na bezpečnosť festivalov. Najväčší dôraz sa kladie na vstup účastníkov do areálu. Gerendai v rámci rozhovoru v jednom internetovom portáli povedal, že „check-in účastníkov bude vypadáť ako na letisku. Môžu prejsť iba vtedy, keď majú platný občiansky preukaz a nemajú u seba zakázané predmety.“

3.1.2 Balaton Sound

Balaton Sound je jedným z najväčších európskych festivalov elektronickej hudby na voľnom priestranstve. Podujatie sa koná od roku 2007 a vždy v mesiaci júl v Zamárdi, na južnom brehu jazera Balaton, priamo na nábřeží. Festival sa pôvodne začal vo štvrtok a trval štyri dni, neskôr sa začal v stredu, teda odvtedy festival trvá 5 dní. Festival organizuje produkčná kancelária festivalu Sziget Festival. Festival v roku 2012 získal prestížne ocenenie „European Festivals“ v kategórii najlepších stredne veľkých festivalov. V roku 2016 navštívilo podujatie 157 000 návštevníkov, čo bolo rekordné. Podľa výskumu v roku 2008 festival navštívilo 88 000 návštevníkov, ktorí celkom minuli 1,6 miliárd forintov, čo je 44 000 forintov na jednu osobu. Suma zahŕňa vstupnú cenu, ubytovanie a stravovanie.

Balaton Sound SAFETY FIRST

Bezpečnostná kampaň počas festivalu:- je iniciatíva, ktorá sa zameriava na vedomý a bezpečný festival a poskytuje riešenia problémov, ktoré vznikajú v rôznych zábavných zariadeniach a festivaloch. Spolu so vzdelávaním a digitálnym rozhovorom s okamžitou pomocou je kampaň súčasťou úplne nového dobrovoľníckeho programu, ktorý sa prvýkrát objavil na festivale „Balaton Sound.“ Program zamestnáva mladých ľudí, ktorí pri práci sa trošku aj zabávajú, ale pritom dávajú pozor aj na bezpečnosť festivalu.

Ako to funguje v skutočnosti?

V oblasti festivalu existuje niekoľko jasne viditeľných, stále otvorených bezpečnostných bodov, ktoré sú spojené s tímom bezpečnosti. Členmi tímu sú dobrovoľníci, ktorí absolvovali špeciálny odborný výcvik a pracujú v šesťhodinových smenách. Musia sa starať o bezpečnosť a spolupracovať s inými službami na festivale. Bezpečnostné hliadky počas celého festivalu majú 24 hodinovú službu, teda cez deň a aj v noci dohliadajú na bezpečnosť celého priestoru festivalu.

Safety First chatbot?

Zoltán Fülöp, riaditeľ festivalu povedal: „Ak potrebujete nejaké informácie o festivale, či už je to program alebo miesto konania, alebo potrebujete pomoc, použite Balaton Sound Safety First chatbot pre problémy.“ Dodal ešte, že „s chatbot bežiacim na Facebook messenger, môžeme získať informácie a pomoc tak rýchlo a ľahko, ako keby sme rozprávali s priateľom. Na stránke Balaton Sound Facebook kliknite na funkciu správy a môžete začať chatbot správy!“

Safety First video

Na ich oficiálnej stránke účastníci nájdu aj video, kde organizátori a dobrovoľníci poskytnú dobré radi o tom, ako môžu urobiť prevenciu, aby na festivaloch sa nevyskytli žiadne závažnejšie problémy. Krádeže nie sú také časté, častejšie sa stanú rôzne menšie nehody, zlomeniny končatín a pod. Napriek tomu organizátori navrhujú účastníkom festivalu, aby nenosili so sebou cenné šperky, nemali u seba drahé telefóny, a aby dávali pozor aj na svoje peniaze. Na festivale je prísne zakázané používať drogy a piť alkohol. Chatbot používajú aj vystupujúci. Oni môžu lepšie vedieť, kde sa stalo nešťastie, nijaké zranenie alebo bitka. Safety First video tiež upozorňuje na škodlivé účinky alkoholu. Psychologička upozorňuje, že nadmerné užívanie alkoholu má veľa škodlivých dosahov a vážne vedľajšie psychické účinky na zdravie. Pod vplyvom alkoholu mládež na festivale mína viac peňazí, prípadne môže mať pohlavný styk bez ochrany, ktorý neskoršie môže spôsobiť problémy aj v jeho súkromnom živote. Dlhodobým cieľom organizátorom je, aby upozornili účastníkov, ako sa treba bezpečne zúčastniť a navzájom užívať si festivaly, ako sa správať zodpovedne voči sebe a ostatným. A to sa nevzťahuje iba na „Balaton Sound“, ale aj na iné väčšie podujatia.

3.1.3 Pohoda festival

Hudobný festival Pohoda, konajúci sa v Trenčíne, začínal ako menší alternatívny festival. Založili ho v roku 1997 Michal Kaščák a Mário Michna- kľúčové osobnosti lokálnej undergroundovej scény. Koná sa zvyčajne cez predĺžený víkend prvého júlového týždňa. Začínal s počtom návštevníkov okolo 2000. Od roku 2000 je najväčším slovenským hudobným festiválom s medzinárodnou účasťou. Napriek svojej rozmerosti, kvôli ktorej sa v r. 2004 musela presťahovať na trenčianske letisko, je pre ňu stále typická „čarovná atmosféra“ a headliner, ktorí patria k minoritným žánrom. Festival „Pohoda“ je taktiež jedným z mála veľkých festivalov, za ktorých organizáciou nestojí investor či nahrávací spoločnosť, ale „konkrétny človek.“ – môžeme začítať na ich oficiálnej stránke. Michal Kaščák opísal Pohodu takto - „ako keď pozývate niekoho k sebe domov na návštevu. Chcete, aby sa u vás cítil dobre, aby mal dobrý program, aby si mal kde sadnúť a ak chce, aj kde prespať, pripravíte dobré jedlo a pitie a urobíte všetko preto, aby sa cítil dobre aj v kúpeľni či na toalete.“ Pre festival Pohoda sú typické sprievodné podujatia:

- zábavné atrakcie
- festivalové hudobné noviny
- literárne besedy, divadelné predstavenia
- politické vystúpenia, diskúsie, čítareň
- program- Liga pre duševné zdravie

Festival Pohoda vznikol pôvodne ako jednodňové podujatie, pod názvom „Kráľovská Pohoda.“ Postupne sa vypracoval na najnavštevovanejšie podujatie na Slovensku. Hlavným programom festivalu tvorí hudba rôznych žánrov. Vystupujúce kapely prezentujú rock, punk, folk, rockabilly, world music, reggae, ska, pop, jazz, rave a rôzne žánre tanečnej hudby, folklór ale aj klasickú hudbu. V roku 2000 sa generálnym partnerom festivalu stal pivovar Topvar, od roku 2002 do 2005 bol generálnym partnerom pivovar Zlatý Bažant a festival niesol meno Bažant Pohoda.

V roku 2011 bol o festival rekordný záujem návštevníkov a bolo vypredaných všetkých 30 tisíc lístkov. Najvýznamnejšími vystupujúcimi ročníka 2011 boli Moby, Portishead, Madness, Pulp, Lamb, Santigold, M.I.A. a Imogen Heap.

Portál livemusic.sk píše: „Počas ročníka 2009 došlo k smrteľnej nehode, pri ktorej sa jeden zo stanov roztrhol pri nápore vetra a zavalil návštevníkov. Následne bol festival Pohoda predčasne ukončený. Jeden z divákov bol na mieste smrteľne zranený, ďalší dvaja utrpeli

ťažké zranenia. Ťažko zranené dievča zomrelo na komplikácie otrasu mozgu 13. októbra.“ Z pádu stanu na trenčianskom festivale Pohoda polícia obvinila jeho nemeckého majiteľa. Nakoniec súd neobvinil organizátorov festivalu Pohoda, ale majiteľa stanu.

Do začiatku roka 2010 nebolo isté, či bude festival pokračovať aj naďalej. Neskôr však organizátori potvrdili, že budú pokračovať v jeho organizovaní.

Bezpečnostné opatrenia na festivale

Na oficiálnej webovej stránke festivalu Pohoda organizátori venujú veľkú pozornosť bezpečnosti festivalu.

„Bezpečnosť návštevníkov na festivale je pre organizátorom prioritou. O bezpečnosť na festivale sa stará bezpečnostná služba. Slúži na ochranu návštevníkov a na stráženie festivalových priestorov. Je rozpoznateľná podľa jednotného oblečenia (s nápisom SECURITY). Bezpečnostná služba je doplnená o usporiadateľskú službu a dobrovoľníkov.“ Kaščák uvádza tiež: „pre príjemný chod festivalu je nutné dodržiavať pokyny bezpečnostnej a usporiadateľskej služby v rámci ich kompetencií, nevyhnutnosťou pre pobyt na festivale je mať identifikáciu návštevníka - festivalový náramok.“

Mimo areálu sa o bezpečnosť stará mestská polícia mesta Trenčín, príslušníci štátnej, vojenskej a železničnej polície. Kompetencie a povinnosti bezpečnostnej služby: kontrola lístkov, návratiek a festivalových náramkov (vrátane stanového mestečka), osobná prehliadka (na zamedzenie vnášania nebezpečných a nepovolených predmetov – je zakázané vnášať do festivalového areálu akékoľvek predmety ohrozujúce bezpečnosť alebo zdravie) vyvedenie z areálu (neoznačené osoby, agresívne osoby, osoby ohrozujúce bezpečnosť, neautorizovaní predajcovia a predajcovia porušujúci zmluvu o predaji, dealeri akýchkoľvek drog a psychotropných látok...), usmerňovanie pohybu, prípadne evakuácie, zamedzenie vstupu návštevníkom do priestorov nevyhradených pre verejnosť, pomoc ZŤP návštevníkom pri vstupe do bariérových priestorov, informácie o zdravotníckej službe, ochrana účinkujúcich, návštevníkov a festivalového zariadenia. Venujú aj zvlášť pozornosť, aby účastníci vedeli, čo môžu a čo je prísne zakázané brať do areálu. „Je prísne zakázané vnášať do priestoru konania akcie sklenené nádoby a fľaše, pyrotechnické predmety vrátane petárd a mordeblí, otvorený oheň a akýkoľvek druh varičov, dáždniky, predmety ohrozujúce bezpečnosť, drogy, psychotropné látky, horľaviny a zbrane akéhokoľvek druhu.“

Následne funguje sekcia venovaná drogám. „Drogy sú na festivale zakázané. Ich predaj a konzumácia sú ilegálne. Organizátori upozorňujú na to, že situáciu bude priamo na mieste

monitorovať polícia. Na festivale pôsobia organizácie pre liečbu drogových závislostí, kde je poskytované aj poradenstvo.“

Podobne ako aj na Sziget festivale upozorňujú účastníkov, že „alkohol, slnko, teplo v tanečných stanoch a výdaj energie rýchlo dehydrujú organizmus, treba preto dbať na zvýšený príjem tekutín (min. 3 dcl/hod) a pravidelný oddych (aspoň 10 min/hod).“

3.1.4 Uprising festival

„Festival, ktorý spája ľudí rôznych krajín, kultúr a rás.“

„Uprising sa pre Slovensko a okolité štáty stal neodmysliteľnou súčasťou leta. Od svojho vzniku v roku 2008 sa Uprising rozrástol na najväčší stredoeurópsky festival zameraný na Reggae.“ Uprising však ani zďaleka nie je monotematický. Počas dvoch dní sa na jeho 4 stagoch vystrieda niekoľko žánrov od reggae cez dancehall, ska, latino či hip-hop, až po dub, dubstep, ragga-jungle a dnb. Festival Uprising zároveň nie je len o hudbe. Je to životný štýl a pre návštevníkov sú pripravené pestré a zaujímavé sprievodné akcie. V areáli prebiehal exhibícia bikerov a skaterov na U-rampe, tanečný dancehall workshop. Oku ulahodia výstavy pouličného umenia a žalúdku exotické kuchyne. „Výhodou Zlatých pieskov je prírodné kúpalisko, ktoré ponúka nielen požičovňu člnov a vodných bicyklov, ale i adrenalínovejšie vodné lyžovanie či wakeboardový vlek.“ dočítame charakteristiku festivalu na ich internetovej stránke.

Čo asi málo z nás vie, prečo sa to volá Uprising, „Uprising Reggae Festival svojim názvom (angl. ‚uprising‘ – povstanie) a termínom pripomína významnú udalosť v slovenských dejinách – Slovenské národné povstanie.“

Na internetovom portáli interez.sk uverejnili článok o tom, ako sa festival zmenil počas uplynulých rokov:

„2008

Už na prvom ročníku sa festival mohol pochváliť skutočne svetovými menami. Na Zlatých pieskoch vystúpil reggae učiteľ Macka B, Zion Train, či švédski Looptroop. Na Uprising zavítalo 3,5 tisíc ľudí, čo bol vskutku skvelý začiatok.

2009

Po úspešnom prvom ročníku bol ten druhý samozrejmosťou. Organizátori pritlačili a na line-up pribudli Roots Manuva, legendárni Mad Professor, Fantah Mojah, vychádzajúce hviezdy Irie Révoltés či zakladatelia hudobného štýlu ska, The Skatalites. Nečudo, že počet návštevníkov sa zdvojnásobil.

2011

Z Uprisingu sa pomaly, ale isto stáva jeden z najlepších a najnavštevovanejších slovenských festivalov.“

„Čo robí Uprising dobre a čo chýbalo?“ pod takým názvom sme našli informácie na webovej stránke – „hudba.zoznam.sk“ o tom, čom vidia účastníci slabé a silné stránky festivalu.

„Mierne sklamanie bolo pre návštevníkov festivalu Pohoda sklamanie, čo sa týka ozvučenie festivalu.“ Samozrejme, pri takom množstve účinkujúcich sa vždy občas stane, že niečo nefunguje tak, ako má. Väčšina vystúpení má však naozaj kvalitné ozvučenie a na rozdiel od niektorých iných festivalov sa tu nestáva, že by bol koncert headlinera príliš potichu (čo zase neteší obyvateľov okolitých častí Bratislavy).

Ďalej môžeme dočítať informácie, kde Uprising festival sa porovná k Sziget festivalu. „Okrem zvuku a dizajnu pódii si organizátori Uprisingu dávajú záležať aj na celkovej výzdobe areálu, ktorá najmä po zotmení vďaka početným svetielkam na stromoch a rôznym areál skrášľujúcim objektom pripomína malý „Sziget“ (malý ostrov).“ Pozitívnym príkladom uviedli, že tam boli také „bary, na ktorých sa takmer nečakalo, a ani na tradičný kvalitný chutných jedál.“

Negatívnou stránkou niektorých festivalov je hygiena. Výnimkou nie je ani festival Uprising, Pohoda alebo Grape. Napriek dostatku prenosných toaliet, chýbala tečuca voda pri tých, ktoré boli v hlavnej časti areálu. Boli tam síce súdky s antibakteriálnym mydlom, tie sa však rýchlo vyprázdnilo už v prvú noc. Priaznivci čistých rúk si tak museli prísť až do kempovej časti alebo siahnuť do vlastných zásob vody.

Zároveň si podľa diskusií na sociálnych sieťach viacerí fanúšikovia mysleli, že „celá kempovacia časť areálu je pre ostatných návštevníkov uzavretá. Na Uprisingu totiž v posledných pár ročníkoch pribudlo množstvo krádeží, najmä na brehu jazera. Na záver opísali, že niekedy vôbec nestačí oplotenie, aby zachránili majetok účastníkov, pričom určite je to pozitívny krok čo sa týka budúcnosti.“

„Bezpečnostné opatrenia organizátorov“ - pod takým názvom sa snažia uviesť, čo poskytnú pre účastníkov a pre ich bezpečnosť.

„Festival Uprising sleduje situáciu vo svete, a preto sme museli tento rok pristúpiť k nasledovným bezpečnostným opatreniam:

- Zvýšené a detailnejšie kontroly návštevníkov pri vstupe do festivalového areálu.

- Platí prísny zákaz vnášať do priestoru konania festivalu sklenené nádoby, sklenené fľaše, dáždniky, nádoby pod tlakom, pyrotechnické predmety, zbrane akéhokoľvek druhu a predmety ohrozujúce bezpečnosť návštevníkov.
- Vstup do festivalového kempu (Intercamp, Uprising Camp) nie je autom povolený.
- Zákaz zakladať oheň v areáli festivalu.“

Pred festivalom bude zvýšený počet policajných hliadok, ktoré budú dozerat' na vaše bezpečie. Evakuačným priestorom sú nadzemné garáže obchodného domu STYLA v blízkosti festivalu pri OC PALACE.

Na festivale uvádzajú aj nový systém, na čo aj Uprising festival prejde. „Tento rok –2018 - festival prechádzal na nový systém kontroly pások na vstupe a výstupe z areálu festivalu. Pri preukázaní sa platnou vstupenkou na festival bude lístok zamenený za identifikačnú pásku na ruku, ktorá bude obsahovať unikátny QR code. Návštevníkovi bude pri každom vstupe a výstupe páska prečítaná snímacím zariadením. Pokiaľ snímací systém odhalí dvakrát po sebe iba vstup alebo iba výstup, organizátor si vyhradzuje právo návštevníka na festival nespustiť. Nový systém by mal zabezpečiť lepšiu kontrolu kapacity areálu.“

Organizátori vymenujú aj na ich webovej stránke čo je zakázané na festivale. „Na festivale je zakázané vnášať sklenené nádoby, plechovky, dáždniky a iné nebezpečné predmety, toxické a omamné látky, horľaviny a zbrane akéhokoľvek druhu.“

Na festivale je vždy v službe non-stop sanitka, zdravotná služba a dobrovoľníci. Ako aj na ostatných festivaloch, aj na festivale Uprising organizátori bojujú proti krádežiam. Každoročne sa na festivale objavuje veľké množstvo rôznych krádeží, čomu organizátori nevedia úplne zabrániť. Preto odporúčajú návštevníkom, aby si nebrali so sebou nepotrebné cennosti na festival. Pri vstupe každého upozorňujú, že cenné veci si môžu uložiť v dvoch úschovniach, ktoré môžu zadarmo používať počas celého festivalu. Jedna úschovňa sa nachádzala pri hlavnom vchode a druhá bola viditeľne označená v Campe A.

4 Výsledky práce a diskusia

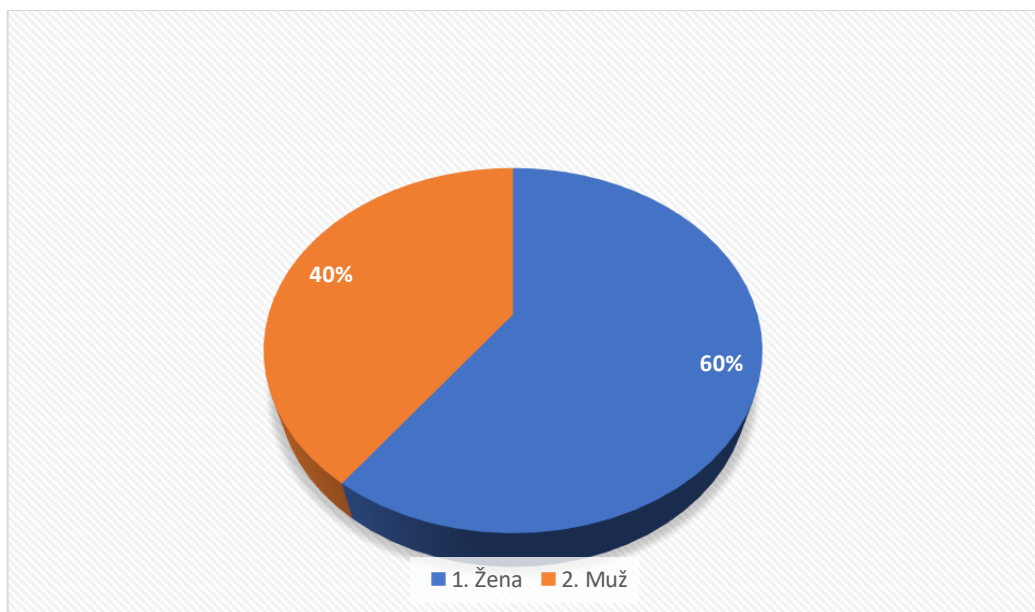
Dotazník pozostáva z 20 otázok. Väčšina otázok boli uzavreté. Otvorene otázky sme použili, keď sme očakávali skúsenosti, alebo odpovede respondentov. Dotazník sme vytvorili tak, aby respondenti nevedeli, že sa priamo zameriavame na bezpečnosť festivalov. Boli otázky, kde mohli označiť viacero odpovedí, takže nemôžeme vždy počítať so sto percentami.

Dotazník sa skladá z troch častí:

- Demografické otázky
- Účast na festiváloch
- Bezpečnostné otázky

Užitočné informácie, kritiky, návrhy a hodnotenia od respondentov by sa mali zohľadniť pri príprave festivalov s cieľom zlepšiť kvalitu služieb a bezpečnosti na festivaloch.

1. Grafikon: Rozdelenie respondentov podľa pohlavia

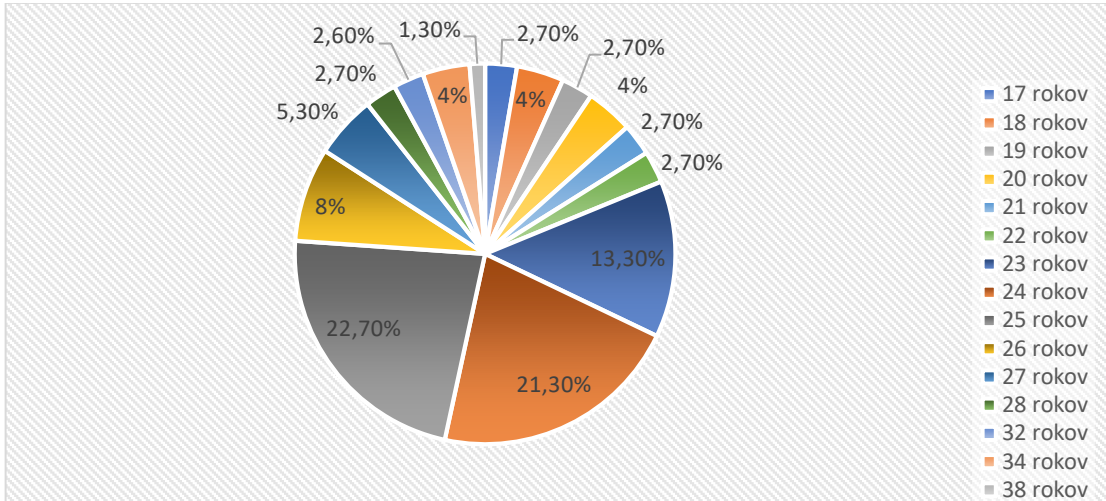


Celkový počet respondentov, ktorí vyplnili náš dotazník, je 75. Zamerali sme sa na účastníkov, ktorí sa už zúčastnili na niektorom festivale, ale náš dotazník vyplnili aj traja, ktorí na žiadnom festivale neboli. Respondentov sme rozčlenili podľa pohlavia (graf. 1) 60% respondentov boli ženy, to je 45, a 40% z vyplnených dotazníkov boli muži a to je celkom 30.

Ďalší graf (graf. 2) znázorňuje rozdelenie respondentov podľa veku. Cieľovú skupinu sme stanovili od 17 do 27 rokov, ale dotazník vyplnili aj staršie vekové kategórie. Najstarší respondent mal 38 rokov. Ako aj z grafu vyplýva, najviac respondentov bolo vo veku 24 a

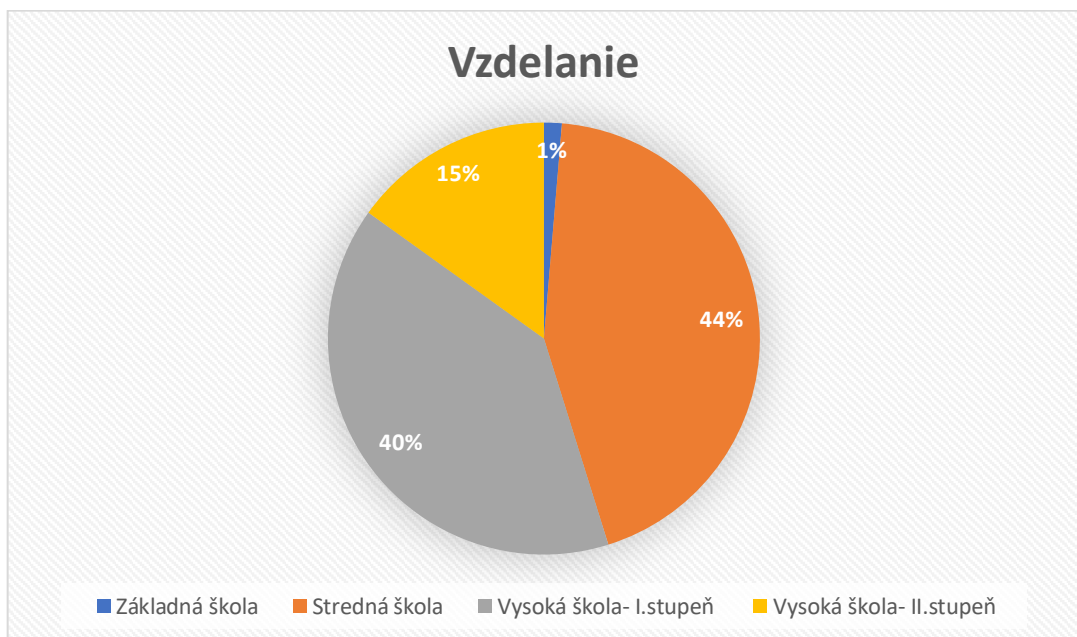
25 rokov. Zamerali sme sa hlavne na túto vekovú kategóriu, lebo si myslíme, že na festivale sa väčšinou zúčastňujú mladí. Boli sme zvedaví aj na to, ako účastníci festivalu vnímajú bezpečnostné prvky.

2. Grafikon: Veková kategória respondentov



Počet respondentov bol výrazne ovplyvnený prístupom na internet. Zamerali sme sa hlavne na sociálne siete, pretože na festivale sa zúčastňujú prevážne mladí ľudia vo veku od 17-27 rokov, ktorí sú prítomní na internete. Získané údaje potvrdzujú túto skutočnosť. Mladšie vekové skupiny sú s väčšou pravdepodobnosťou zastúpené na sociálnych médiách a aj na internete. Väčšina odpovedí pochádza z internetu a to prostredníctvom Facebooku.

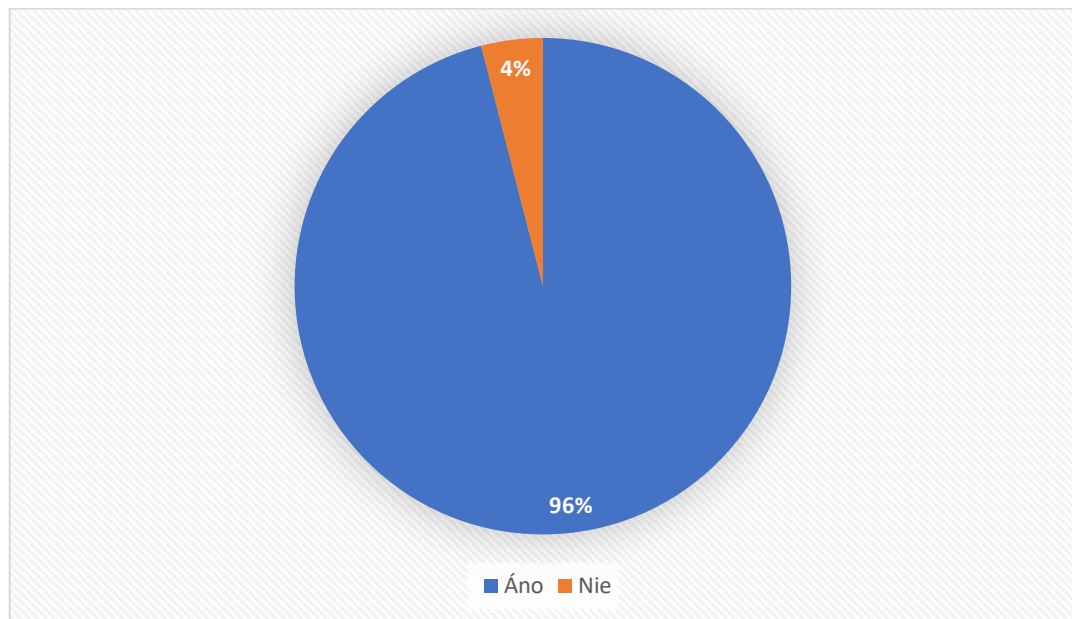
3. Grafikon: Úroveň vzdelania respondentov



Na ďalšom grafe (graf. 3) porovnáme úroveň vzdelávania respondentov. Jeden respondent mal dokončenú iba základnú školu. Najviac respondentov – 32 – má stredoškolské vzdelanie a druhý mal ukončenú vysokú školu I. stupňa.

Po demografických otázkach bola našou prvou otázkou zmapovať, či sa naši respondenti zúčastnili na festivaloch (graf. 4). Cieľom bolo získať informácie od respondentov, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na festivaloch.

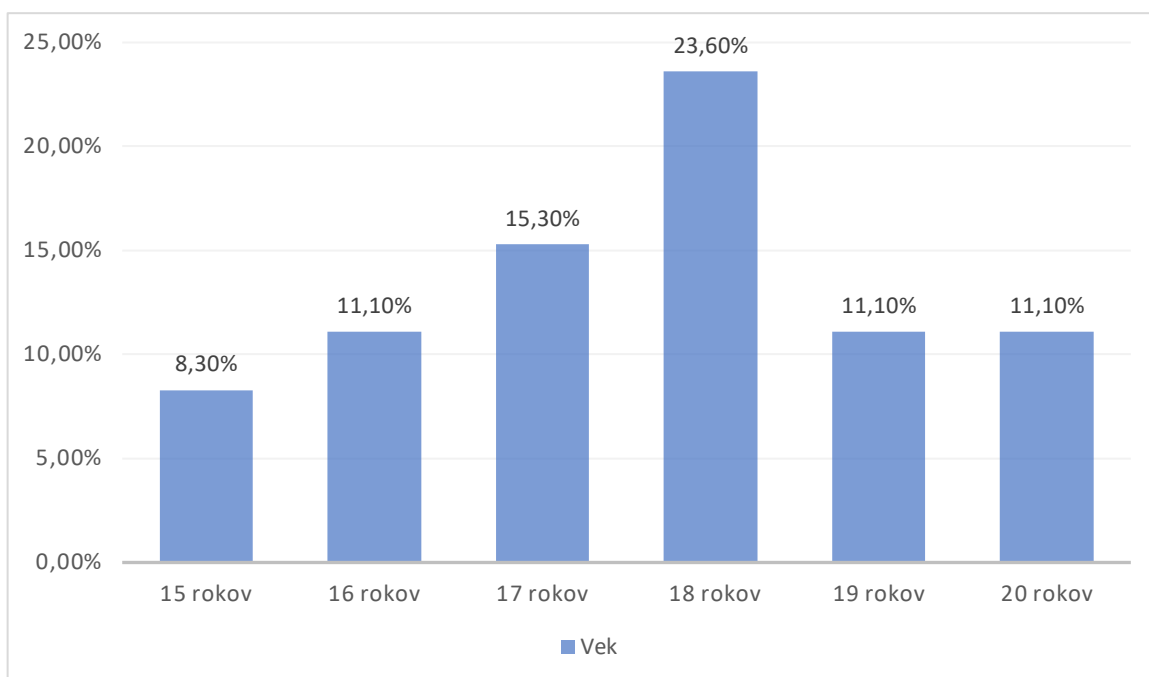
4. Boli ste niekedy na hudobnom festivale?



Mysleli sme si, že sa nájdu aj takí respondenti, ktorí vyplnia náš dotazník aj bez toho, aby sa zúčastnili na festivale. Dotazník sme zostavili tak, že keď si niekto vybral odpoveď NIE, automaticky vynechal otázky súvisiace s festivalom. Predpokladali sme, že otázky vyplnili subjektívne, teda, čo by bolo pre nich dôležité, keby išli na festival. Celkom 72 respondentov sa zúčastnil na festivaloch, naďalej pracujeme s týmito údajmi.

V ďalšej otázke sme hľadali odpoveď od respondentov, koľko mali rokov, keď sa zúčastnili po prvýkrát na festivale. Dvaja označili, že vo veku 14 (tí boli najmladší) a jeden vo veku 26 (ten bol najstarší). Najviac respondentov – celkom 17- sa po prvýkrát zúčastnili na festivale vo veku 18 rokov. Na grafe 5. znázorňujeme iba vekové kategórie s najväčším počtom hlasov. Priemerný vek bol 19 rokov.

5. Grafikon: Koľko rokov ste mali, keď sa ste zúčastnili prvýkrát na festivale?



V ďalšej otázke sme chceli otestovať respondentov, za akým účelom chodia na festival.

Medzi stanovené odpovede boli:

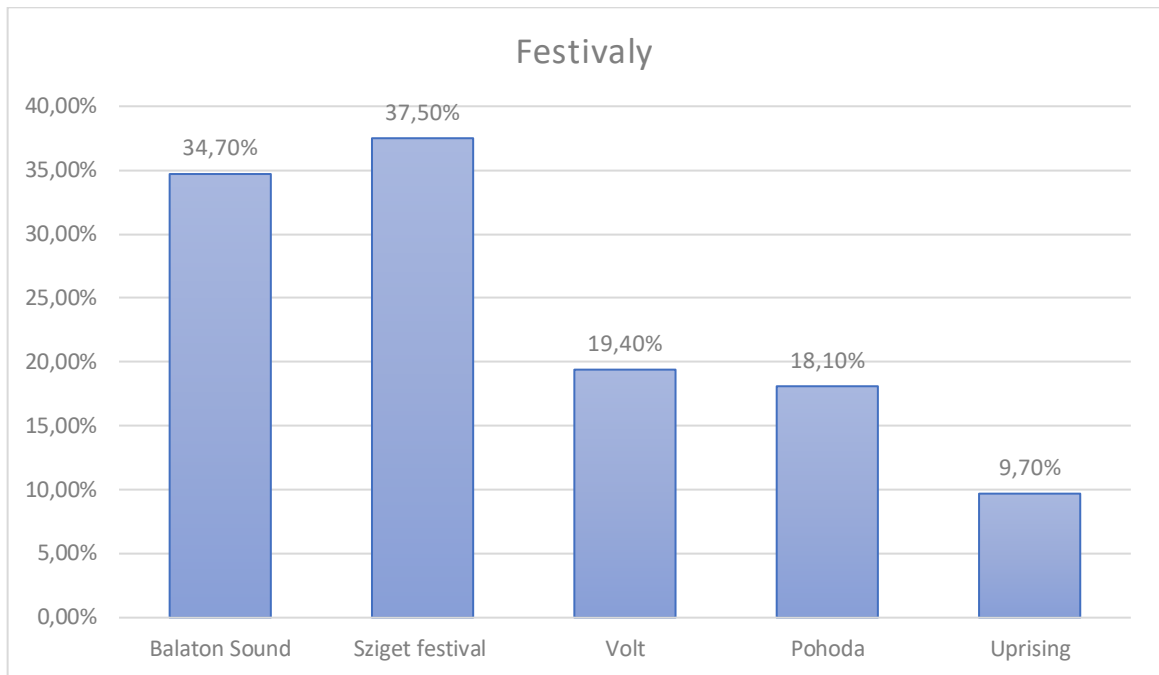
- Vymaniť sa z bežného života
- Z nudy
- Prežiť krásne zážitky
- Kvôli atmosfére
- Relaxácia / zábava
- Byť s kamarátmi
- Spoznať nových ľudí

Tieto odpovede sme stanovili my, ale respondenti dodali ďalšie:

- „Vidieť a počuť obľúbených hudobníkov“
- „Kvôli hudbe“
- „Spoznať nových interpretov/kapely“

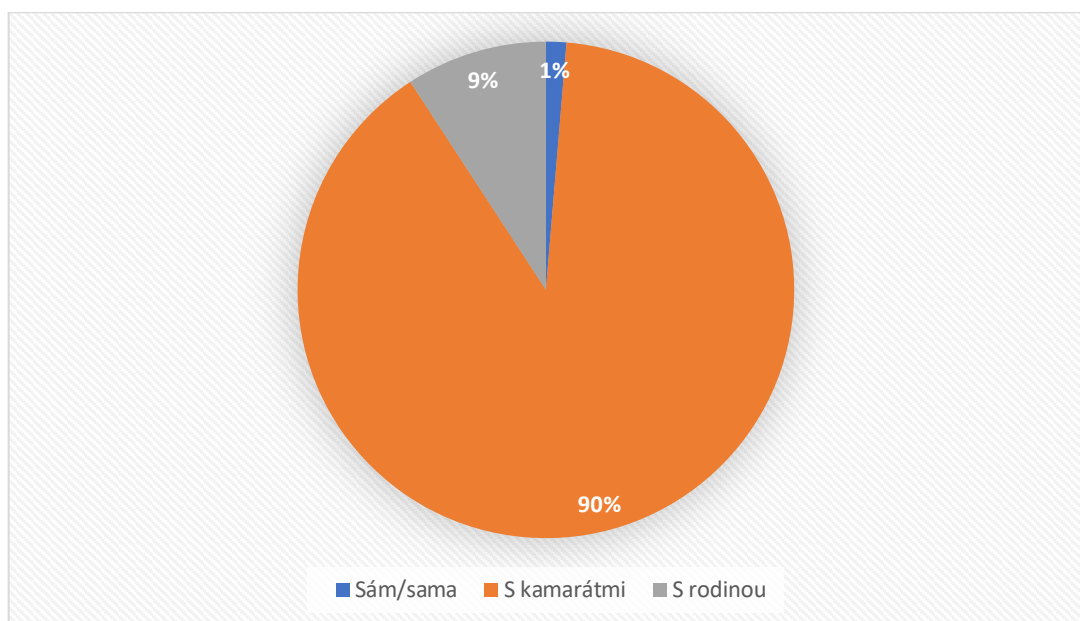
Najčastejšou odpoveďou bola - relaxácia/zábava - a to celkom od 43 respondentov, ďalej 41 účastníkov označilo, že chodia na festivaly spolu s kamarátmi, teda chcú spolu stráviť čím viac času. Od 38 respondentov nasledovala odpoveď na atmosféru, teda ich láka to, že sú na festivale a môžu si užívať atmosféru a hudbu. A iba 3 respondenti označili, že chodia na festival z nudy.

6. Grafikon: Ktorého hudobného festivalu ste sa zúčastnili?



Ďalej sme boli zvedaví (graf. 6) , na akom festivale sa respondenti zúčastnili. Nami stanovené odpovede boli festivaly, ako sú Pohoda, Uprising, Volt, Efott, Balaton Sound a Sziget festival. Respondenti mohli pridať ešte ďalšie odpovede. Účastníci mohli označiť viac ako 1 z odpovedí. Z grafu vyplýva, že najväčší počet respondentov sa zúčastnil na Sziget festivale a to hlavne z toho dôvodu, že je to najväčší medzinárodný festival (27 respondentov).

7. Grafikon: Zvyčajne chodíte na festivaly sám/sama alebo so spoločnosťou?

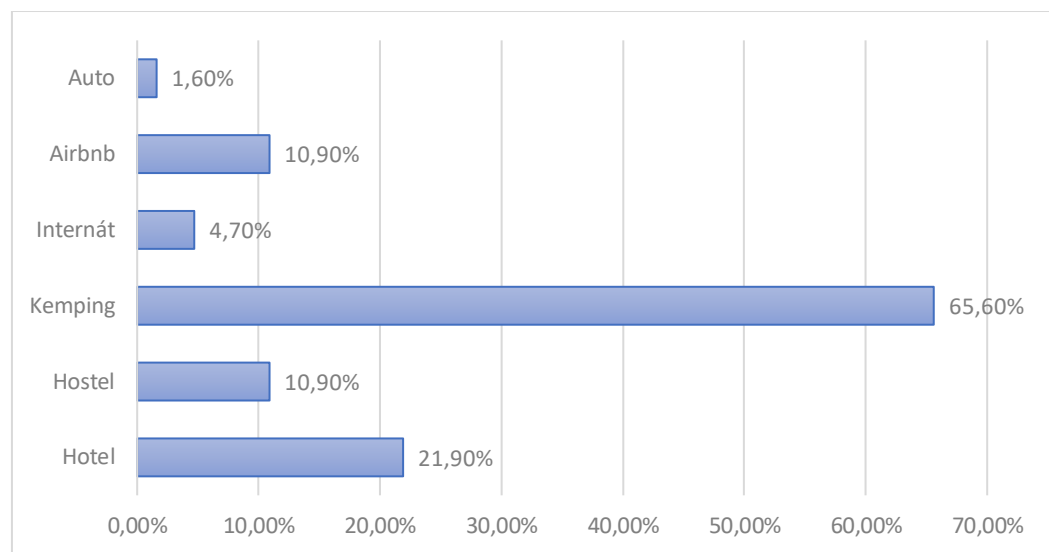


Nasledoval Balaton Sound s celkom získanou odpoveďou od 25 respondentov. Zo slovenských festivalov jednoznačne zvíťazil Pohoda festival, hlasovali za to 13

respondenti. Potom nasledoval - Uprising so 7 hlasmi a 6 hlasovali za Grape festival. Ďalej respondenti označili, že sa zúčastnili aj na iných festivaloch, ako je: Campus festival, Nova Rock festival, Hip-hop žije a East fest.

Obraz (graf. 7) znázorňuje že s kým respondenti chodia na festival. 94% - to je 68 respondentov chodí s priateľmi/ kamarátmi, iba 9% chodí s rodinou a 1 respondent označil, že chodí sám/sama. Ďalšiu otázku sme zamerali nato, koľko dní respondenti trávajú na festivale a kde sa konkrétne ubytujú.

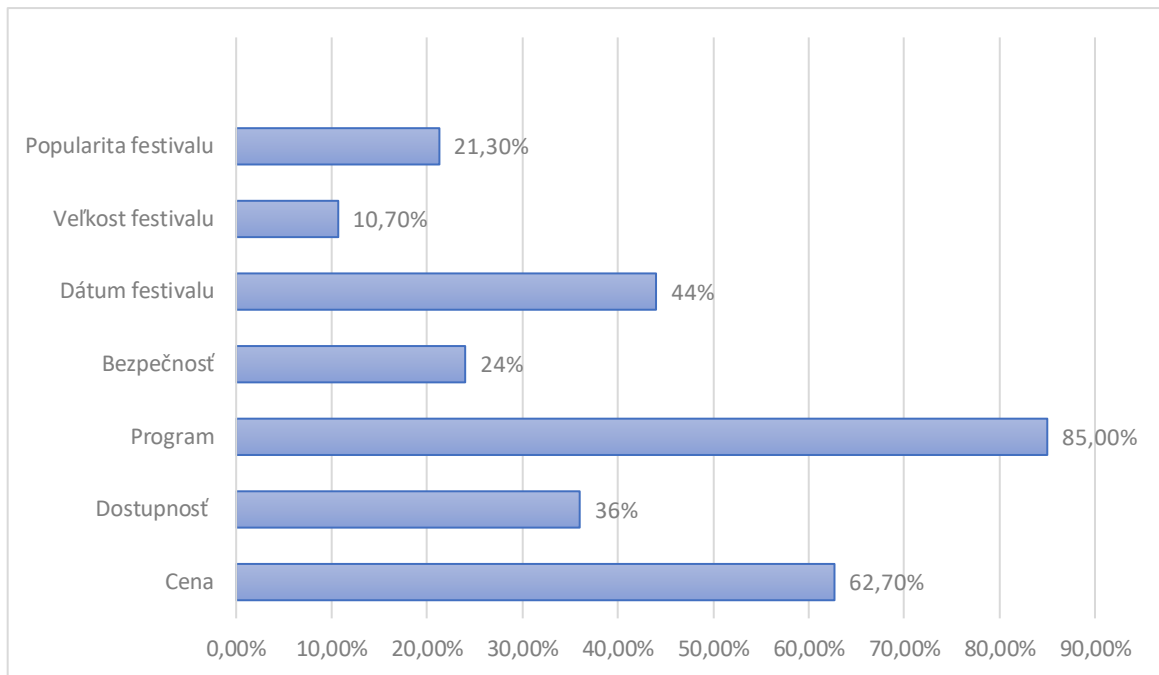
8. Grafikon: Ak ste sa zúčastnili viacdnového festivalu, aké ubytovanie ste si vybrali?



Otázku sme položili zvlášť, ale vyhodnotíme to spolu. Najviac respondentov sa zúčastnilo 2 dni celkom- 18 respondentov. Podobný výsledok získali aj 3 dni od 18 respondentov, 4 dni sa zúčastnilo 11 respondentov a iba 1 deň strávilo na festivale 10 respondentov. Ďalšie odpovede (graf. 8) boli - hotel (14), hostel (7), internát (3), Airbnb (7) a nasledovali odpovede od respondentov ako v aute, v penzióne alebo doma.

V ďalšej otázke (graf. 9) sme boli zvedaví, čo ovplyvňuje respondentov pri výbere festivalu. Zaujímalo nás, či niekoho ovplyvňuje aj bezpečnosť. Výsledkom bolo, že celkom 24%, teda 18 respondentov zaujíma, alebo ich ovplyvňuje pri výbere festivalu aj bezpečnosť. Tu môžu zohrať dôležitú úlohu médiá. Médiá môžu negatívne, alebo pozitívne ovplyvniť potenciálnych účastníkov. „Balaton Sound“, ako jediný festival, používa program Safety First. V médiách sme o tom mohli počuť aj čítať, mal veľkú marketingovú kampaň. Ľudia si môžu byť istí, že organizátori sa počas celého festivalu starajú o to, aby sa každý účastník cítil v bezpečí. Organizátori venujú nie málo peňazí nato, aby boli účastníci počas celého festivalu v bezpečí.

9. Grafikon: Čo vás najviac ovplyvňuje pri výbere festivalu?



Samozrejme festivaly sa organizujú za účelom zisku, a preto organizátori musia zabezpečiť pre divákov zaujímavý a pestrý program. Ako aj z nášho dotazníka vyplýva, najviac respondentov motivuje hlavne program a až potom cena vstupného. Ako sme už spomínali, účastníci festivalu mňajú dosť veľa peňazí na festivale. Na základe video rozhovoru na *youtube* sme sa dozvedeli, že za 5 dní sú ľudia schopní minúť 2-3000 € na festivale „Balaton Sound“. Päťdňová vstupenka na tento festival stojí 190 €, jednodňová v predpredaji 68,00 €. Oproti tomu ceny na Slovensku sú oveľa priateľskejšie. Permanentka na „Pohodu“ stojí 99,00 €, ale ceny jedla a nápojov sú drahšie ako aj na iných festivaloch.

V ďalšej otázke sme volili spôsob škaly Likertového-typu. Respondenti mohli ohodnotiť jednotlivé služby na festivale bodmi. 1 bodom hodnotili, čo pre nich vôbec nie je dôležité, keď si vyberajú festival a s 5 bodmi mohli ohodnotiť služby, ktoré sú pre nich veľmi dôležité. Body sme spočítali a výsledky uvádzame podľa priemeru.

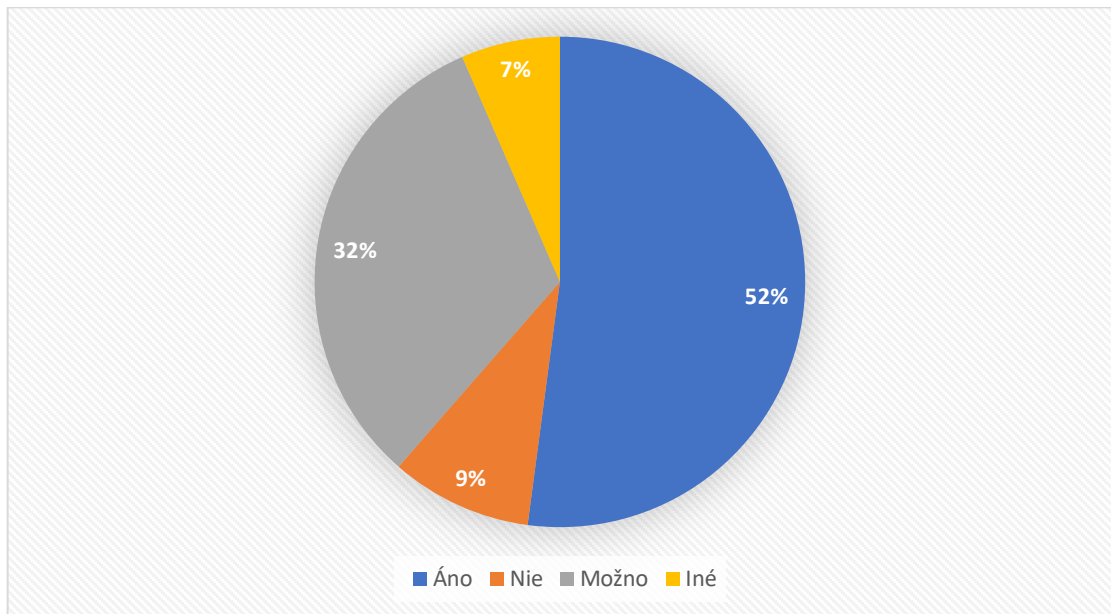
- a. *Kvalita jedla* získala od respondentov priemerne 3,2 bodu, čo znamená že kvalita jedla je celkom dôležitá pri výbere festivalu. Predpokladáme, že respondentov ovplyvnili predchádzajúce skúsenosti.
- b. *Kvalita a sortiment nápojov* získal rovnaké hodnotenie ako strava 3,2 bodu.
- c. *Cena jedla* - 3,8 bodu. Cena jedla na „Balaton Sounde“ podľa výskumu bola od minulého roka predražená. Podobné problémy sú ale aj na ostatných festivaloch.
- d. *Cena nápojov* 3,6 bodu.

- e. *Optimálny počet sociálnych zariadení* získal 4,2 bodu, čo znamená, že pre respondentov je to tiež dôležité kritérium pri výbere festivalu. Je to pochopiteľné, pretože nie je zdraviu prospešné, keď sa veľa ľudí musí deliť o pár sociálnych zariadení. Je dôležité mať aj tzv. mobilný toalet v celom areáli festivalu.
- f. *Čistota na toaletách* respondenti zaradili medzi jednu z najdôležitejších. Čistota na toaletách je dôležitá preto, aby organizátori zabránili šíreniu epidémií. V priemere získala 4,5 bodu. Keby sa na festivale začali šíriť infekcie, mohlo by to negatívne ovplyvniť fungovanie festivalu.
- g. *Čistota lokality* získala 3,9 bodu.
- h. *Bezpečnostné opatrenia* získali 4,12 bodu. Dostali v priemere veľa bodov od respondentov. To znamená, že keby sa na festivale stali závažnejšie bezpečnostné problémy, respondenti by naďalej nenavštevovali daný festival.
- i. *Cena vstupeniiek* získala 3,2 bodu, čo je dôležité pre účastníkov. Ale, ako aj z predchádzajúcej odpovede vyplýva, keď niekto chce navštíviť jeden z uvedených festivalov, cena lístkov nie je až tak dôležitá, než to, koľko musia ešte minúť v areáli festivalu.
- j. *Vystupujúci/program* získal 4,2 bodu, teda skvelý program tiež patrí medzi prioritné oblasti pre respondentov. Preto sa musia organizátori každoročne snažiť o zabezpečenie pestrého programu pre účastníkov.
- k. *Ochota zamestnancov* získala 3,7 bodu.
- l. *Prítomnosť polície / bezpečnostných strážcov* získala 3,9 bodu.
- m. *Prítomnosť lekárov* získala 4,2 bodu.
- n. *Informačné tabule / mapy/ únikové cesty* získali 3,6 bodu.
- o. *Úschovňa batožín/ trezory* získala 3,5 bodu.

Nasledujúca otázka súvisí s predchádzajúcou, teda sme sa pýtali, aké ďalšie aspekty by respondenti ešte pridali, potrebovali. Otázka znela: aké ďalšie aspekty by ste pridali do zoznamu? Čiže, čo by ešte potrebovali zúčastníci festivalu, aby sa cítili bezvadne.

- „miestny rozhlas“
- „viac stánkov s potravinami“
- „slnečníky“
- „iné programy okrem koncertov (súťaže, hry)“
- „zabezpečiť dostatok miesta na ubytovanie pre návštevníkov festivalu / kemping, dostatočný počet stolov/stoličiek v bufete“
- „možnosť parkovania“

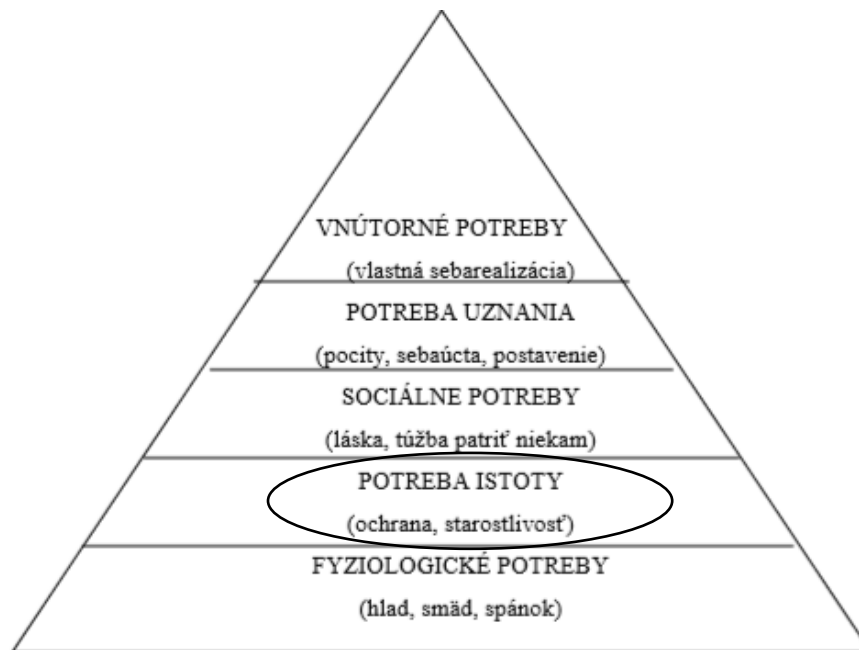
10. Grafikon: Myslíte si, že je bezpečné zúčastniť sa festivalu?



V ďalšej sekcii sme sa zamerali na bezpečnostné otázky. Ako prvé sme sa spýtali respondentov, či si myslia, že účasť na festivale je bezpečná? (graf. 10) Zo 75 odpovedí 39 respondentov označilo- že áno, podľa nich je to bezpečné. Na túto otázku poslali zaujímavé odpovede aj respondenti ako napríklad:

- „Záleží to na ľuďoch, ako sa správajú. Myslím si, že by sme mali byť spolu v skupine, alebo aspoň dvaja, nikdy nie sami“
- „Závisí aj od toho, kde a ktorý je to festival“
- „Závisí od účastníkov“
- „Závisí od toho, koho pustia do areálu festivalu“

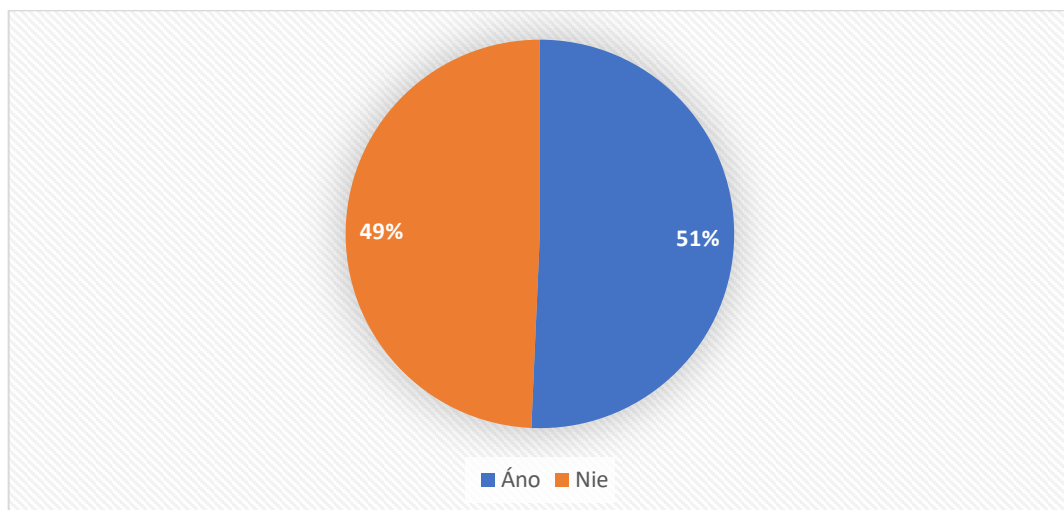
Celkom 9% , teda 7 respondentov označilo odpoveď NIE, teda si myslia, že zúčastniť sa na festivalu nie je bezpečné. Psychologické faktory dokážu výrazne ovplyvniť správanie ľudí. Existuje tzv. teória ľudskej motivácie. Podľa Maslowa sú ľudské potreby hierarchicky usporiadané od najdôležitejších k menej dôležitým, kde nájdeme aj *potrebu istoty* ako je ochrana, bezpečnosť, starostlivosť.



Zdroj: ŠUPÍN, M. a kol. 1999. Ekonomía, podnikové hospodárstvo a marketing. Zvolen: TU vo Zvolene, 1999. s. 121.

V rámci výskumu aj na to sme boli zvedaví, že vôbec niekoho zaujímajú tie bezpečnostné opatrenia, ktoré počas festivalu je povinné dodržať (graf 11.). Teda aj to, či účastníci festivalu sa snažia získať informácie dopredu, čo sa týka únikovej cesty. Ďalej čo, aké predmety môžu alebo nemôžu zobrať so sebou na festival, kde sa nachádza najbližšia nemocnica, policajná stanica, či miesto, kde sa ubytuje, je bezpečné.

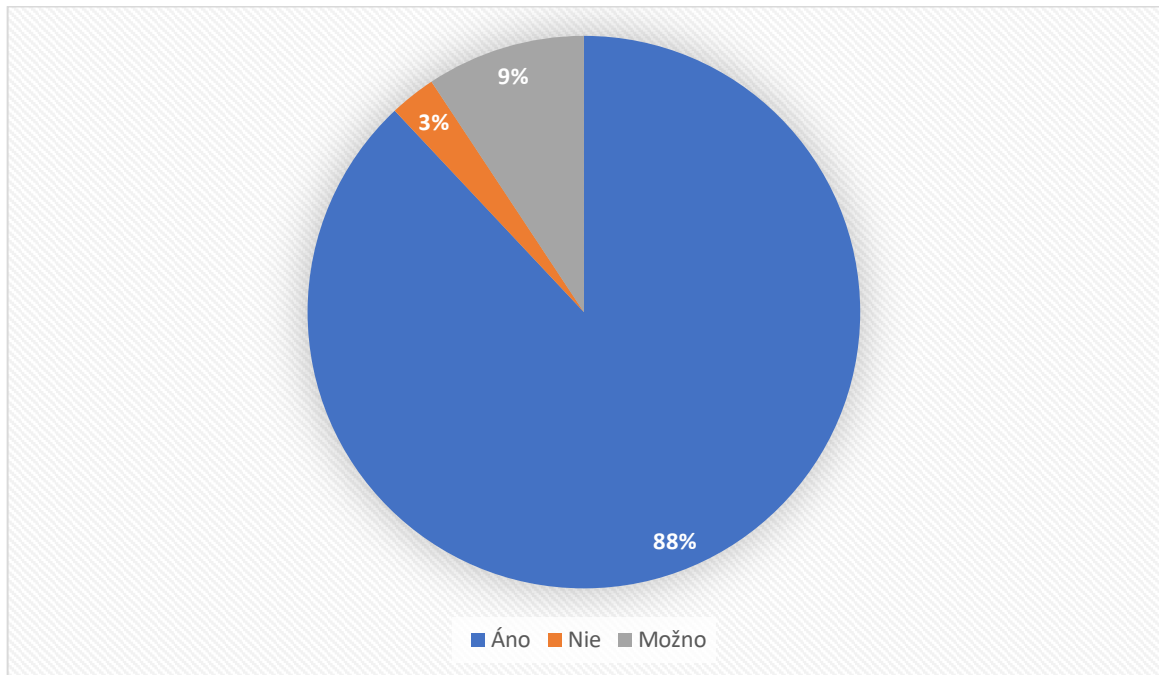
11. Grafikon: Získavate informácie o bezpečnostných pokynoch pred festivalom?



V rámci výsumu sme boli zvedaví aj na to, či vôbec niekoho zaujímajú tie bezpečnostné opatrenia, ktoré počas festivalu sa musia dodržať (graf 11.). Teda aj to, či sa účastníci festivalu snažia získať informácie dopredu, čo sa týka únikovej cesty, čo, a aké predmety môžu alebo nemôžu zobrať so sebou. Mysleli sme, že odpoveď bude jednoznačne nie, ale

na naše prekvapenie až 51% (38) respondentov označilo že sa dopredu zaujíma o bezpečnosť celého priebehu festivalu. Ako sme už aj na začiatku spomínali, ľudia už začínajú vyhľadávať také podujatia, festivaly, ktoré sú bezpečné.

12. Grafikon: Myslíte si, že je dôležité, aby festival každý rok zvyšoval svoju bezpečnosť?

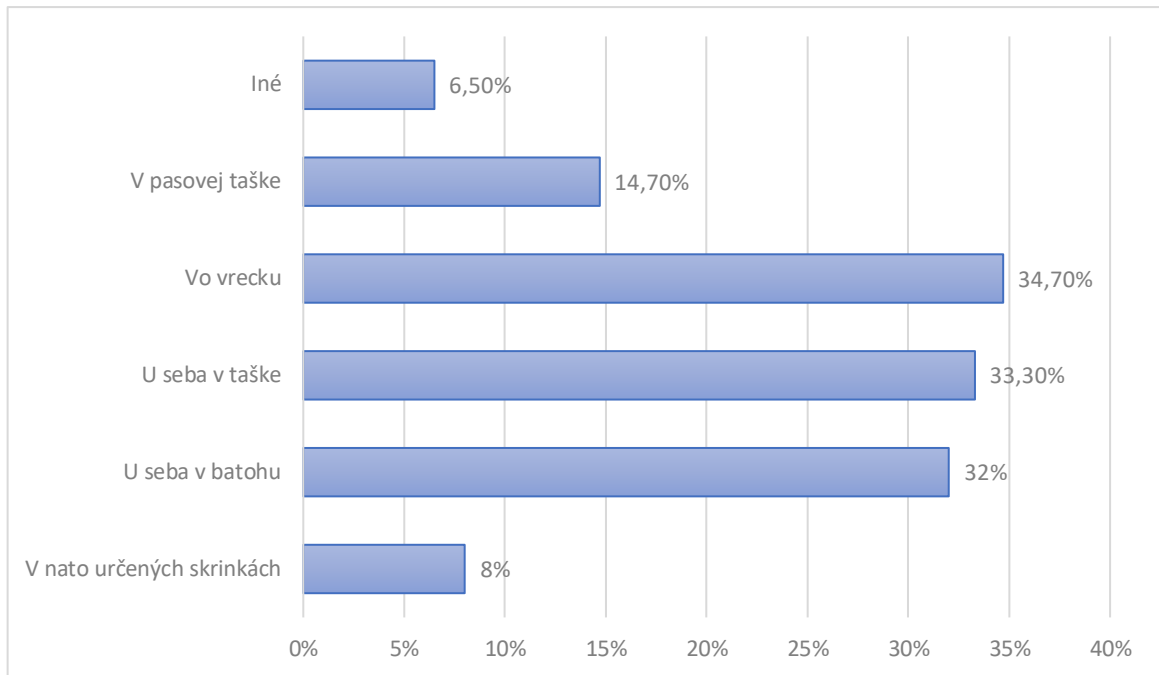


Tretiu otázku sme zamerali na to, či si respondenti myslia, že by festivaly mali zvyšovať stupeň bezpečnosti každoročne (graf 12.). Ako sme už spomínali, organizátori na bezpečné usporiadanie festivalov vynaložia ročne tisíce eur na zaistenie bezpečnosti. Festivaly sú centrom pozornosti pre teroristov, pretože sa veľa ľudí koncentruje na jednom mieste. Preto si myslíme, že je nevyhnutné, aby organizátori každoročne boli pripravení na nepredvídané situácie. Základom je podrobne vypracovať *bezpečnostný plán*, podľa ktorého sa organizátori môžu riadiť. 88% - tj. až 66 respondentov si myslí, že je dôležité, aby na festivaloch každoročne zvyšovali úroveň bezpečnosti, 3% označil že nie a 9% odpovedal, že možno.

Štvrtú otázku v tejto sekcii sme venovali tomu, aby sme zistili informácie kde účastníci festivalu nechávajú osobné veci/predmety (graf. 13). Ako sme aj v predchádzajúcej časti opísali, najväčšie nebezpečenstvo, ktorému musia čeliť organizátori, sú krádeže na festivale. Na sociálnych sieťach sa častokrát objavujú rôzne skupiny pod názvom - „*stratené veci na festivale*“, kde sa účastníci snažia postaviť fotky ukradnutej peňaženky, mobilov, keby ich niekto našiel. Preto aj v rámci „*Safety first*“ program odporučia, aby účastníci festivalov nemali u seba veľa peňazí. Keď sú účastníci

pod vplyvom alkoholu, sú schopní míňať veľa peňazí, alebo stratiť doklady, čo môže mať psychicky negatívny vplyv na človeka.

13. Grafikon: Kde si necháte svoje osobné veci / predmety?

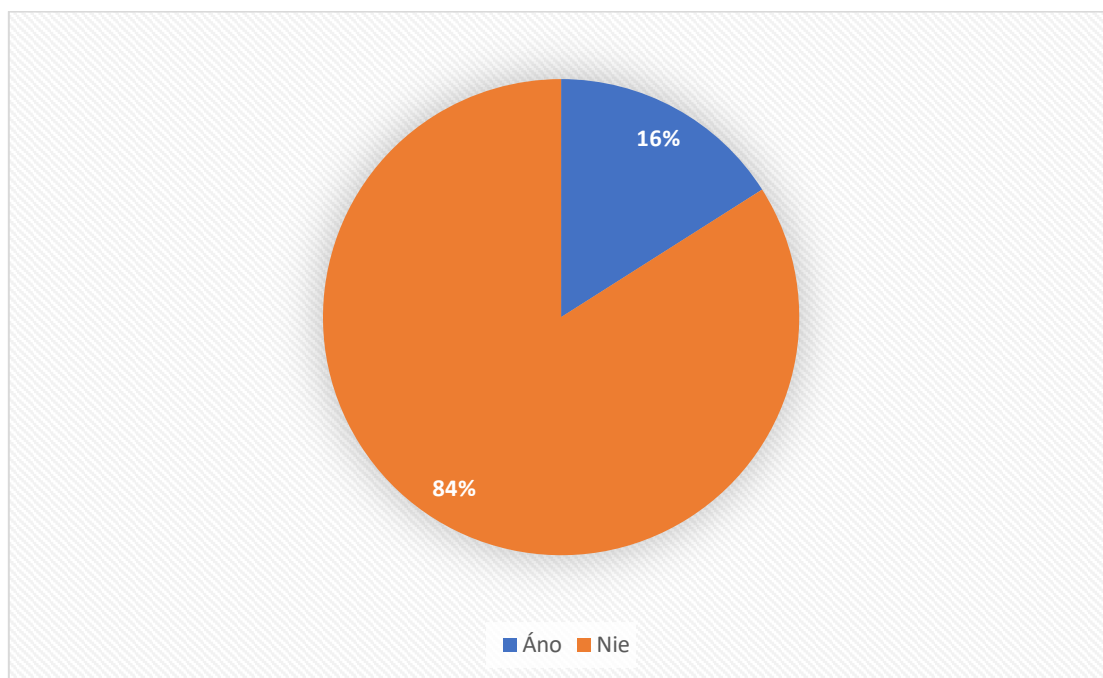


Ako z grafu vyplýva, účastníci najradšej nosia so sebou svoje osobné veci, a to vo vrecku. Z hľadiska bezpečnosti je to asi najmenej bezpečné, pretože niekto to môže ľahko vytiahnuť bez toho, aby to okradnutý všimol. Podľa grafu vyplýva, že väčšina účastníkov svoje osobné veci, doklady, peniaze nosí v taške / v batohu, / v plecniaku, čo považujeme za bezpečnejšiu formu ako predošlú. Iba 8% respondentov, čo znamená zo 75 účastníkov iba 6, využíva nato určenú skrinku / trezor. Pritom sa dá ľahko zamknúť, väčšinou je zadarmo a je oveľa bezpečnejší, než si veci nechať v stane alebo ich nosiť so sebou. Predpokladáme, že účastníci nechcú neustále chodiť k skrinkám a preto si radšej nosia doklady a peniaze so sebou. Respondenti poslali odpovede ešte ako:

- „nechávam si veci v aute, ktoré si môžem zamknúť“
- „nechávame si osobné veci v stane“
- „väčšinou si veci nechávam v kufri, ktorý môžem zamknúť“

V piatej otázke nás zaujímalo, či respondenti už zažili na vlastnej koži nepríjemnú situáciu na festivale (graf. 14). Nasledujúca otázka nadväzovala na predchádzajúcu. Ak odpovedali áno, aby napísali svoje skúsenosti. Na otázku 84% respondentov odpovedalo nie a 16% respondentov odpovedalo, áno. Po tejto otázke respondenti mohli konkrétne napísať, čo sa im stalo.

14. Grafikon: Už sa Vám niekedy stala nepríjemná situácia na hudobnom festivale?



Boli sme zvedaví hlavne na nepríjemné situácie, čo sa týka bezpečnosti, ale z odpovedí vyplýva aj to, že respondenti sem zaradili aj kvalitu potravín na festivale, alebo na zdraví škodlivé veci. Chybou bolo, že sme nežiadali od respondentov, aby označili, na ktorom festivale sa to stalo. Tým pádom by sme mohli vyhodnotiť odpovede aj z hľadiska toho, ktorý festival je najbezpečnejší.

- „Môj mobil bol ukradnutý, no bohužiaľ ho nenašli. Využili pomoc kamerových systémov.“
- „Opitý cudzinec ma začal obťažovať. Moji priatelia mi pomohli a potom sme to oznámili usporiadateľom, ktorí však nezasahovali.“
- „Ukradli môj drahý mobil, ktorý už nikdy nenašli.“
- „Vykradli naše stany. Okamžite sme informovali organizátorov a políciu. Bezvýsledne. Nič sa nestalo.“
- „Opití cudzinec urážali mňa aj moju kamarátku.“
- „Ukradli mi peňaženku, kde som mala viac ako 150,00 €. Už nikdy viac na festival nepôjdem.“
- „Moji kamaráti sa pobili s nadrogovanými cudzincami. Požiadali sme o pomoc strážcov, ktorí nám veľmi pomohli.“
- „Zahraniční hostia prenasledovali moju priateľku, báli sme sa. Vôbec sme sa necítili bezpečne.“

- „Mal som žalúdočné ťažkosti od jedla, ktoré tam podávali. V teple mali vyložené jedlá nesprávne, a potom ľudia dostali infekciu.“
- „Na festivale chýbali miesta, kde sme sa mohli ukryť pred slnkom, dostala som slnečný úpal. Z hľadiska bezpečnosti účastníkov to nie je veľmi správne, bolo by potrebné zabezpečiť viac miesta, kam sa účastníci môžu ukryť do tieňa.“
- „Moju priateľku začali obťažovať muži, aj napriek nášmu oznámeniu, strážcovia nič neurobili.“

Posledná otázka bola venovaná tomu, aby respondenti sami charakterizovali, čo si myslia pod pojmom „bezpečnosť“. Otázka znela takto: „Ako by ste charakterizovali bezpečný festival?“ Zo 75 respondentov uvádzame niektoré zaujímavejšie odpovede:

- „Určite by bolo vhodné namontovať viac kamier, hlavne tam, kde sú stany.“
- „Spolahlivý bezpečnostný personál, mať pripravované plány v prípade nebezpečenstva, aby masové riadenie ľudí fungovalo spoľahlivo.. Nestarať sa len o bezpečnosť umelcov, ale aj o všetkých účastníkov, prítomnosťou kamier, úschovní batožín. Kvalita jedlá / nápoja je tiež dôležitá aj preto, aby ľudia neboli chorí. Čisté toalety, sprchy, aby účastníci nedostali infekcie.“
- „Prísnejšia kontrola pri vstupe do areálu festivalu. Nepustiť nikoho skôr, ako deň pred začatím festivalu. Obmedziť prítomnosť áut, aby nemohli vojsť medzi účastníkov.“
- „Prítomnosť vhodného bezpečnostného personálu počas festivalu.“
- „Pre mňa bezpečný festival je ten, kde nie sú krádeže a bitka medzi účastníkmi. Kde sa ľudia dokážu správať zodpovedne voči sebe aj ostatným.“
- „Pre mňa je bezpečný ten festival, kam nepustia viac účastníkov do areálu festivalu, než je podľa predpisov umožnené, len preto, aby mali väčší zisk.“
- „Vyvinúť primerané množstvo a kvalitu únikovej cesty, označenie únikovej cesty a s dostatočným počtom personálu, ktorý sa venuje tomu, aby nás chránil.“
- „Bezpečný je ten festival, kde sa nemusím báť, že sa mi niečo stane. Určite je dôležitá prítomnosť policajtov, ale aj civilných policajtov, strážcov.“
- „Bezpečný festival neexistuje kvôli veľkosti areálu festivalu. Keď niekto chce, aj niekoľko dní pred začatím festivalu sa tam dokáže dostať. Existuje veľa nekontrolovaných miest na takom festivale.“
- „Vstupná kontrola musí byť prísna.“

- „Primeraná lekárska starostlivosť, policajti, hasiči. Keď je horúce počasie, je dôležité mať miesto na festivale, kde si môžeme oddýchnuť a schovať sa pred slnkom.“
- „Kvalifikovaný personál (lekár, strážca, riaditeľ/organizátori)
Správne umiestnenie núdzových východov
Zvýšené monitorovanie miesta, kde sú stany.“
- „Prítomnosť strážcov, lekárska služba na trvalom mieste, priestranná a široká doprava, Face control“
- „Pre mňa je dôležité na festivale, aby bolo osvetlenie aj v noci“
- „Je dôležité, aby účastníci festivalu boli v bezpečí.“

Ďalšie odpovede sú jednoznačné. Respondenti píšú, že pre nich je festival bezpečný vtedy, keď je tam dosť policajtov, je stála lekárska služba prvej pomoci a funguje aj kamerový systém. V neposlednom rade sem zaradili aj lekárov, hasičov a check-in systém. Z dotazníka sme zistili, že pre respondentov je veľmi dôležité, aby boli zabezpečené základné hygienické a bezpečnostné opatrenia.

V našej práci sme považovali za dôležité, aby sa naše otázky týkajúce sa bezpečnosti festivalu položili aj organizátorom, aby sme vedeli, ako zabezpečujú bezpečnosť návštevníkov na festivale. Napriek našej snahe kontaktovať organizátorov, nás späťne nekontaktovali. Zaujímavé by bolo porovnať získané informácie od respondentov s odpoveďami od organizátorov. Získané informácie by mohli byť zaujímavé pre organizátorov, aby zistili, čo je pre účastníkov dôležité.

Podarilo sa nám ale získať rozhovor so sekundárnymi zdrojov, ktorý pripravil budúci policajt menom Richard Kertész. Urobil interview s policajtom, ktorý sa každoročne pracuje na Balaton Sound- s pánom Kasznárom. Cieľom jeho práce bolo zamerať sa hlavne na bezpečnosť festivalu, alebo ako si užívať festival bezpečne. Uvádzame časť rozhovoru, ktorý pripravili v roku 2017.

Balaton Sound organizujú 10 krát v meste Zamardi, v blízkosti jazera Balaton. Organizuje ho kancelária Sziget Cultural Manager. Jeho rozloha bola naposledy okolo 280.000 m². Festival trval 5 dní, organizátori čakali viac ako 40 000 ľudí. Koncerty sa konajú každý deň od 12.00 do 4.00. V areáli sa nachádza 15 stagov a je možné platiť s tzv. kartou Fastpay, takže účastníci nemusia platiť v hotovosti. Zahraniční návštevníci na festivale mínajú približne 2000 Eur. Podľa vyjadrení policajtov, počas zásahov voči cudzincov sú počas policajných zásahov násilnejší ako proti Maďarom. Môže to však byť

spôsobené u cudzincov nadmernou konzumáciou alkoholu alebo konzumáciou rôznych liekov, drogových látok, ktoré spôsobujú agresivitu.

Oblasť hudobného festivalu bola vyhlásená za súkromnú, takže vstup do areálu a vnútorné zaistenie bezpečnosti účastníkov poskytovala In-Kal Security. Zatiaľ čo externú ochranu a stráženie kempingov zabezpečovala spoločnosť Valton Security so 700-750 ľuďmi. Gyula Kasznár, policajt z mesta Siófok povedal, že na zabezpečenie takejto rozsiahlej udalosti je nevyhnutné predbežné posúdenie rizika, a preto treba urobiť prevencie.

Predtým sa zaoberal aj analytickou prácou festivalov. Pracuje na festivale už 2 roky. Počas tejto doby sa znížil počet trestných činov spáchaných počas podujatia a zlepšila sa verejná bezpečnosť. Štatistiky z minulých rokov predstavovali pre políciu veľkú výzvu, najmä v oblasti majetkovej kriminality (krádeže, lúpeže, havárie automobilov), ku ktorým došlo počas podujatia. Počet registrovaných trestných činov bol oveľa vyšší v roku 2016 ako v roku 2017. Vyššie uvedené parametre dostatočne ukazujú, že naplánovať hladký priebeh a zabezpečenie takejto hromadnej udalosti, vyžaduje veľa času. Plánovanie a organizovanie podujatia tak začína už rok pred festivalom.

Kapitán povedal, že stále dostávali správy o tom, že drogy boli prinášané do oblasti festivalu skôr, ako bol areál otvorený. Na preverenie týchto správ sa používali psy, ktorí vyhľadávali drogy, ale nedosiahli očakávané výsledky. Policajti počas festivalu zamestnávajú študentov ako tlmočníkov. Robia spolu s políciou, aby policajti mohli komunikovať so zahraničnými hosťami. Do priestoru uzavretého políciou môžu vstúpiť autom len tí, ktorí už predtým potvrdili, že žijú v danej oblasti, alebo na podujatí poskytujú rýchle občerstvenie, alebo tam pracujú. Zákaz vjazdu áut, taxíkov a autobusov by bol povinný, čím by regulovali premávku vozidiel tak, aby nedošlo k dopravnej nehode (v dnešnom svete to vnímajú ako teroristický čin). Čo chýba na jednotlivých festivaloch, to je kamerový systém na rozpoznávanie tváre. Podľa jeho názoru, by tento program prispel k zvýšeniu bezpečnosti festivalov. Vstup by bol pomalší, ale ak by bol niekto podozrivý, polícia by hneď mohla zasahovať.

Záver

Zaistiť bezpečnosť festivalu je čím ďalej, tým náročnejšie. Predtým to bývala zanedbateľná položka, ale dnes sa tým organizátori musia zaoberať. Zdravie a bezpečnosť na festivale sa niekedy môže zdať ako veľa časovo náročnej byrokracie. Keď sú organizátori zaneprázdnení plánovaním podujatia, je ľahké prehliadnúť dôležitosť správneho plánovania a riadenia bezpečnosti.

Keď sme si vybrali tému *Bezpečnosť klientov pri realizácii podujatí cestovného ruchu*, mysleli sme, že je to oblasť, alebo pododvetvie cestovného ruchu, ktorú ešte málo ľudí zaujíma. Keď počujeme slovo bezpečnosť, automaticky si to všetci spájame s leteckou dopravou, alebo s krajinou kam cestujeme, ale málo ľudí myslí na festivaly. Blíži sa leto, a mladí ľudia uprednostňujú účasť na viacdňových festivaloch, ako ísť niekam na dovolenku. Teraz, na konci diplomovej práce sme si uvedomili, aké dôležité je preto postarať sa o bezpečnosť na festivaloch, aká je to náročná a rozsiahla práca. Keď ideme na festival, ani si neuvedomujeme, koľko práce za tým je. Koľko ľudí musí spolupracovať, koľko ľudí musia organizátori koordinovať. Často pracujú 12, alebo až 24 hodín, aby sme my, ktorí sa zúčastňujeme na festivale, boli v bezpečí.

V médiách neustále počujeme, že teroristi sa zameriavajú na veľké podujatia, ako sú aj festivaly, koncerty a futbalové zápasy. Je to preto, lebo sa veľa ľudí koncentruje na jednom mieste naraz. Našťastie, ani Slovenské ani Maďarské festivaly nepatria medzi tie nebezpečné podujatia. Vyhľadať preto literatúru k tejto téme nebolo ľahké. Slovenskí odborníci síce spomínajú, že je dôležité, aby sa organizátori zaoberali bezpečnosťou na festivale, ale písomné záznamy sme nenašli. Oproti tomu zahraničná literatúra sa tým hlbšie zaoberá. Našli sme aj odborné články a knihy anglických aj maďarských autorov. V angličtine existuje pojem *security* a *safety*. Rozdiel medzi nimi je urobiť prevenciu nato, aby nenastala nebezpečenstvo.

V druhej časti sme sa zaoberali konkrétnymi festivalmi. Vybrali sme 4 festivaly a získali sme o nich informácie, ako sa zaoberajú bezpečnosťou. Na naše prekvapenie, každý festival na svojej oficiálnej stránke venuje časť aj bezpečnosti. Vybrané festivaly (Pohoda a Uprising) patria medzi najväčšie festivaly na Slovensku. Napriek tomu si myslíme, že na Slovensku chýbajú festivaly s medzinárodným významom. Viacdňové festivaly by zabezpečili zvýšenie návštevnosti Slovenska. Ako sme aj opísali Balaton Sound, alebo Sziget festival má výrazný multiplikačný efekt. Festivaly trvajú 5 viac dní. Účastníci sa ubytujú nielen v areáli festivalu, ale aj u miestnych obyvateľov. Festivaly sú

dôležité pre hospodárstvo rôznych miest a krajín, pretože zvyšujú daňové príjmy a počet pracovných miest v každom regióne. Taktiež hrajú úlohu pri formovaní imidžu krajiny, a dokážu predĺžiť turistickú sezónu. Naším odporúčaním by bolo vymyslieť taký festival, ktorý bude lákavý aj pre zahraničných návštevníkov. Organizátori by mohli spolupracovať s BTB (Bratislava Tourist Board), ktorého cieľom na roky 2018-2022 je zvýšiť povedomie o Bratislave, ale aj celkovo o Slovensku. Mohli by propagovať festival na zahraničných výstavách a veľtrhoch s promo videom, ako to robia zahraničné festivaly. Ďalším našim odporúčaním by bolo pre Slovenské festivaly používať *Safety First program*, ktorý ešte na Slovensku nefunguje. Alternatívnou možnosťou je vymyslieť vlastnú aplikáciu, ktorá by bola komplexným sprievodcom festivalu, vrátane máp, sociálnych nástrojov, podrobných informácií, dôležitých telefónnych čísiel. Organizátori by aplikáciu tiež vedeli použiť, aby informovali účastníkov o dôležitých zmenách v programoch. Slúžila by aj ako núdzový komunikačný kanál. Keď by sa na festivale v niektoré dni priblížila veľká búrka, organizátori koncertov by rozoslali upozornenie na núdzové varovný signál, aby upozornili všetkých účastníkov.

Ďalšia časť bola venovaná výskumom. Dotazníkový prieskum vyplnilo 75 respondentov. Dotazník bol zostavený tak, aby respondenti nevedeli, že sa zameriavame konkrétne na bezpečnosť, pretože sme nechceli, aby to ovplyvnilo ich odpovede. Názov dotazníka bol účasť na festivale, preto sme na začiatku požiadali o niekoľko všeobecných odpovedí o návšteve festivalu. Naš dotazník vyplnilo 45 žien a 35 mužov s priemerným vekom 24 rokov. Toto číslo nie je prekvapujúce, pretože ľudia vo veku 17 - 27 rokov sú najčastejšie prítomní na festivaloch. Z dotazníka vyplynulo, že väčšina z nich sa zúčastnila festivalu vo veku 18 rokov a na vybranom festivale strávila v priemere 2-3 dni. Najnavštevovanejším festivalom je festival Sziget a Balaton Sound aj medzi slovenskými respondentami. Nie je to prekvapujúce vzhľadom na to, že je to ľahko dostupné aj autom, aj verejnou dopravou, sú schopní zabezpečiť medzinárodný program a interpretov aj pre slovenských účastníkov. Potom sme sa pýtali, prečo navštevujú festivaly. Väčšina respondentov volila odpovede oddych / zábavu a tráviť čas s priateľmi. Častými odpoveďami boli aj festivalová atmosféra. Najfrekvencovanejším faktorom festivalu bol program (85%), cena (63%), dátum festivalu (44%) a dostupnosť (36%). Otázky na konci dotazníka boli osobitne venované bezpečnosti. V prvom kole sme boli zvedaví, či sú festivaly bezpečné. 39 uviedlo, že sú bezpečné, ostatný hovoria, že nie sú bezpečné alebo takmer bezpečné. Väčšina (88%) respondentov si však myslí, že je dôležité, aby festivaly každoročne zvyšovali svoju bezpečnosť. Tu sa objavil nedostatok dotazníka, pretože sme

sa mohli opýtať extra otázkou, aký aspekt bezpečnosti si myslia, čo by bolo treba zvýšiť, ako ho zvýšiť a prečo to považujú za dôležité. Ako sme zdôraznili, polovica respondentov považuje za dôležité zvýšiť bezpečnosť festivalov, ale iba 51% respondentov sa informuje dopredu o bezpečnosti daného festivalu. Je otázne, čo je dôvodom? Nezaujíma ich to, nenájdu informácie alebo nemyslia, že je to podstatné? Tieto otázky by mohli slúžiť ako základ pre ďalší výskum. V poslednej časti dotazníka sme položili konkrétnu bezpečnostnú otázku. Ako prvé sme chceli vedieť, kde majú účastníci svoje telefóny a osobné veci. Väčšina ľudí ich drží vo vreckách (34%), potom v batohoch (33%) a v kabelke (32%). Najviac odporúčané miesto pre uloženie osobných vecí je v trezore, ktorí si vyberal iba 8% respondentov. Môže to byť spôsobené tým, že v dnešnom svete mladí ľudia nechcú byť odtrhnutí od svojich mobilných telefónov počas festivalu, aby vedeli uverejňovať obrázky / videá na rôznych platformách sociálnych médií. Ďalším možným dôvodom je to, že pretože sa jedná o festivaly, môže sa stať, že niekto v skupine sa stratí a preto potrebujú mať telefón so sebou. Ak sa pozrieme na peňaženku, potom je možné, že existujú len aspekty pohodlia. Pretože ak zatvoríme peňaženku v skrinkách, účastníci budú musieť ísť do skrine zakaždým, keď chcú jesť alebo piť a potom ju musia vziať späť. Ale toto sú len naše domnienky. Festival Sziget už minulý rok predstavil náramkové hodinky, na ktorých si účastníci mohli dať doplniť peňažný kredit. To však nemalo veľký úspech, pretože systém nefungoval správne a niekoľko účastníkov platilo viackrát za určité služby. V poslednej otázke sme sa respondentov spýtali, aby napísali negatívne skúsenosti ohľadom bezpečnosti na festivale. Preto sme položili túto otázku, lebo sme chceli vedieť, aké osobné skúsenosti napíšu. Väčšina respondentov uviedla krádež (peňaženky, mobily atď.), ale niektorí sa podelili aj o svoje skúsenosti s obťažovaním. Niektorí zdôraznili súčasť bezpečnosti aj ochranu zdravia, a povedali svoje skúsenosti. Ochoreli od pokazeného jedla alebo dostali úpal, pretože na festivale neboli zabezpečené slnečníky. V poslednej otázke sme osobitne poprosili účastníkov, aby opísali, aký má byť bezpečný festival. Niet divu, že väčšina ľudí na festivale sa cíti bezpečne, ak je vyššia prítomnosť polície a je vybudovaný bezpečný kamerový systém. Okrem toho prítomnosť lekárov a hasičov na festivaloch je žiadajúce a nevyhnutné. Jeden účastník zdôraznil, že pre neho je bezpečný ten festival, kde sa organizátori nezaoberajú iba ziskom. Neumožňujú vstup viac ľuďom ako je to v areáli festivalu možné. Z odpovedí je zrejmé, že účasť na festivale je bezpečná len vtedy, ak spolu všetci účastníci preto urobia maximum. Dôležité je, aby sa všetci správali zodpovedne. Táto myšlienka môže poslúžiť ako základ pre budúci výskum. Rozhovorom,

alebo dotazníkovým prieskumom s organizátormi festivalu, ako oni vidia dôležitosť bezpečnosti festivalu. To by organizátorom umožnilo porovnať ich reakcie s účastníkmi. Organizovanie festivalov je čoraz dôležitejšie pre mladých, ktorí sú ochotní cestovať aj tisíce kilometrov na vybraný festival. Myslíme si, že je to dobrá forma stretávania sa s inými ľuďmi a určite v budúcnosti bude mať táto nová forma cestovania za festivalom ešte väčší význam. Festivaly ale môžu byť úspešné iba vtedy, ak účastníci budú v bezpečí. Som rada, že som si vybrala práve túto tému za svoju diplomovú prácu. Získala som veľa užitočných informácií o jednotných festivaloch aj z hľadiska bezpečnosti. Ja osobne som festivaly nepovažovala za bezpečné, ale po týchto informáciách si myslím, že organizátori robia všetko preto, aby festivaly prebiehali tak ako by mali. Na základe môjho výskumu som získala mnoho zaujímavých poznatkov, aj z primárnych aj zo sekundárnych údajov. Verím, že moja práca ukázala, že niektoré dobre organizované podujatia môžu prilákať veľa návštevníkov do mesta to môže prispieť k rozvoju regiónu.

Zoznam použitej literatúry

1. BIERMANN, Margit – NÉMETH, Kornél. Flexibility and security? Characteristics of employment a in tourism around Lake Balaton. In: *II. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. 2017, s. 344-352. ISBN 978-963-396-102-5.
2. BÓI, László. Az utazó bűnözés kriminalisztikai aspektusai (Aspekty cestnej kriminality). In: *I. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. 2016, s. 8-17. ISBN: 978-963-396-088-2.
3. BUJDOSÓ, Zoltán – Györki, Mónika. Safety tourism development. In: *Acta Carolus Robertus*. 2011, s. 45-55. ISSN 2062-8269.
4. COURSEN, Spencer. Safety vs. Security: Understanding the Difference May Soon Save Lives. 2014. [cit. 2018-12-02]. Dostupné na internete: <https://www.linkedin.com/pulse/20140831152519-11537006-understanding-the-difference-may-soon-save-lives-safety-vs-security/>
5. ERNSZT, Ildikó. „Fény és árnyék” nemzetközi kitekintésben: A turizmus két oldala - nemcsak a turista lehet áldozat („Svetlo a tieň" v medzinárodnej perspektíve: obe strany cestovného ruchu - nielen turista môže byť obeťou). In: *Turizmus Bulletin*. 2018, roč. 18, č. 2, s. 30-38. ISSN: 1416-9967.
6. GERDA, Lill. The impacts of events on local community. *Master Thesis*. Estonia. 2015. s. 42-55
7. GÚČIK, Marian. Krátky slovník cestovného ruchu. Banská Bystrica : Slovensko-švajciarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu, 2004. s. 147. ISBN 80-88945-73.
8. HÚLEKOVÁ, Marika. Bezpečnosť v procese globalizácie. In: *Medzinárodná vedecká konferencia „Globalizácia a jej sociálnoekonomické dôsledky“* 2008, Žilina: ŽU v Žiline, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, 2008, s. 20-40. ISSN 1336-5851.
9. KAČMÁR, Rastislav. ZaBEZPEČ si vedomosti: Čo je to bezpečnosť? In: *Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku*. 2016, s. 1-9. [cit. 2018-12-02]. Dostupné na internete: https://slovaksecurity.org/wpcontent/uploads/2016/06/1.Bezpecnost_final.pdf
10. KASZNÁR, Attila. A terrorelhárítás feladatrendszer a turizmusban (Systém boja proti terorizmu v cestovnom ruchu). In: *II. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. 2017, s. 48-56. ISBN 978-963-396-102-5.
11. KERN, Miro. Slovensko nie je cieľ teroristov. 2015. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/296832/slovensko-nie-je-ciel-teroristi-maju-po-parizi-k-nam-podobne-daleko/>

12. KERTÉSZ, Richard. Önfelelt szórakozás biztosítása, egy kihívásokkal teli tömegrendezvényen (Poskytovanie nezabudnutej zábavy pri hromadnej udalosti). In: *II. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. 2017, s. 66-72. ISBN 978-963-396-102-5.
13. KÖVÁRI, István – ZIMÁNYI, Krisztina. Safety and security in the age of global tourism. In: *Applied Studies in Agribusiness and Commerce*. 2011, roč. 5, č. 3-4, s. 59-61.
14. MALÉT SZABÓ, Erika – SZATMÁRI, Adrienn. A biztonság pszichés vetületei (Psychologické aspekty bezpečnosti). In: *I. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. 2016, s. 32-45. ISBN: 978-963-396-088-2.
15. MARCHEVKA, Peter – NÉMETH, Ľudovít. Diskusia k základným pojmom krízového riadenia. In: *Krízový manažment: vedecko-odborný časopis*. Bratislava: Fakulta špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, 2010, s. 21-28. ISSN 1336-0019.
16. NEMÉNYI, Márton. A fesztivál szervezői biztonságról, drogokról, terrorizmusról (Organizátori festivalu o bezpečnosti, drogách a terorizme). 2016. Dostupné na internete: <https://24.hu/belfold/2016/08/08/zacher-gabor-engedjek-csak-ki-a-gyereket-a-szigetre-ott-leszek-en-is/>
17. NOVACKÁ, Ľudmila – KULČÁKOVÁ, Marta. Klient v cestovnom ruchu. In: *Ekonomická revue cestovného ruchu*. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, 1996, č. 29, s. 143. ISSN 0139-8660.
18. RITECZ, György. Turizmus és a terrorizmus a számok tükrében (Cestovný ruch a terorizmus vo svetle čísel). In: *II. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. 2017, s. 90-96. ISBN 978-963-396-102-5.
19. RITECZ, György. Turizmus – Migráció – Terrorizmus (Cestovný ruch - migrácia – terorizmus). In: *I. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. 2016, s. 67-73. ISBN: 978-963-396-088-2.
20. SZABÓ, Lajos – LASZ, György. Rendezvény biztosítások tervezésének új követelményei (Nové požiadavky na plánovanie poistenia udalostí). In: *II. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. 2017, s. 99-108. ISBN 978-963-396-102-5.
21. ŠIMONČIČOVÁ, Anna. Podujatie ako kulturologický fenomén. In: *Motus in verbo : vedecký časopis mladej generácie*. 2013, roč. II, č. 2, s. 33-44. ISSN 1339-0392.

22. ŠIMONČIČOVÁ, Anna. Special event, kultúra a cestovný ruch. In: *Zborník príspevkov z celoslovenskej prehliadky prác študentskej vedecko- odbornej a umeleckej činnosti*. Nitra: Filozofická fakulta UKF, 2014, s. 15-54. ISSN 978 80 558 0720 1.
23. ŠTETIČ, Snežana. Risk in tourism (on the example of events). In: *Quaestus Open Access Journal*. 2016, roč.8, s. 68-78. ISSN 2343-8134.
24. ŠUPÍN, Mikuláš a kol. *Ekonomía, podnikové hospodárstvo a marketing*. Zvolen: TU vo Zvolene. 1999. s. 121. ISBN 80-228-0808-2.
25. VARGA, Henriett – BAGDI, Róbert. The effects of terrorism on international tourism. In: *Acta Carolus Robertus*. 2011, s. 175-186. ISSN 2062-8269.
26. ZIMA, Kamil. *Event Tourism Economical and tourstic impacts on regional economy*. [elektronický zdroj]. 2011, [cit. 2019-01-10]. Dostupné na internete: www.diva-portal.org/smash/get/diva2.../FULLTEXT01.pdf

Informačné pramene v elektronickej podobe:

27. <https://www.livemusic.sk/clanok/pohoda-vtedy-a-teraz/2126> [cit. 2019-01-15].
28. <https://www.pohodafestival.sk/> [cit. 2019-02-10].
29. <https://balatonsound.com/sk/> [cit. 2019-02-10].
30. <https://szigetfestival.com/sk/> [cit. 2019-02-10].
31. <https://www.uprising.sk/> [cit. 2019-02-10].
32. <https://variety.com/2017/film/festivals/cannes-film-festival-security-safety-police-terrorists-attacks-1202408251/> [cit. 2018-12-20].
33. <https://www1.teraz.sk/regiony/betonove-zatarasy-aj-pesie-hliadky-polic/294235-clanok.html> [cit. 2019-03-01].

Príloha č.1

Dotazník: Účasť na hudobnom festivale

Demografické otázky

1. Pohlavie

- Muž
- Žena

2. Vek

.....

3. Najvyššie dosiahnuté vzdelanie

- základná škola
- stredná škola
- vysoká škola: 1. stupeň: bakalársky študijný program
- vysoká škola: 2. stupeň: magisterský študijný program

4. Boli ste už niekedy na hudobnom festivale?

- Áno
- Nie

5. Koľko rokov ste mali, keď ste sa po prvýkrát zúčastnili na hudobnom festivale?

.....

6. Prečo navštevujete festivaly?

- Vymaniť sa z bežného života
- Zbierať skúsenosti
- Z nudy
- Kvôli atmosfére
- Rekreácia/ zábava
- Byť s kamarátmi
- Spoznať nových ľudí

7. Na ktorom hudobnom festivale ste sa zúčastnili?

- Balaton Sound
- Sziget festival
- Efott
- Uprising
- Pohoda
- Volt
- iné...

8. Zvyčajne chodíte na festivaly sám/sama alebo so spoločnosťou?

- Sám/sama
- So spoločnosťou

- S rodinou

9. V priemere koľko dní trávite na festivale?

.....

10. Ak ste sa zúčastnili viacdňového festivalu, aké ubytovanie ste preferovali?

- Hotel
- Hostel
- Kemping v areáli festivalu
- Internát
- Airbnb

11. Čo vás najviac ovplyvňuje pri výbere festivalu?

- Cena vstupenky
- Dostupnosť
- Program/ kapely
- Bezpečnosť
- Dátum festivalu
- Veľkosť festivalu
- Popularita festivalu

12. Aké dôležité sú pre Vás nasledujúce aspekty festivalu?

(Označte krížikom od 1-5 v štvorčeku podľa úrovne svojho hodnotenia = vôbec nie je dôležité; 2 = nie je dôležité; 3 = relatívne dôležité; 4 = veľmi dôležité; 5 = obzvlášť dôležité)

1 2 3 4 5

- Kvalita potravín
- Kvalita nápojov
- Cena potravín
- Cena nápojov
- Dostatočný počet toaliet
- Čistota toaliet
- Čistota v areáli festivalu
- Bezpečnostné opatrenia
- Cena vstupenky
- Program/ kapely
- Ochota zamestnancov pomôcť
- Prítomnosť polície / bezpečnostných zriadencov
- Lekársky dohľad
- Informačné tabule / mapy
- Trezory/ úschovňa batožín

13. Aké aspekty by ste pridali do zoznamu vyššie?

.....

14. Myslíte si, že je bezpečné zúčastniť sa festivalu?

- Áno
- Nie
- Možno
- Iné....

15. Získavate informácie dopredu ohľadom bezpečnostné normy na danom festivalu?

- Áno
- Nie
- Iné...

16. Myslíte si, že je dôležité, aby festivaly každý rok zvyšovali svoju bezpečnosť?

- Áno
- Nie
- Možno

17. Kam si odložíte svoje osobné veci / predmety?

- V určených skrinkách (trezore)
- U seba v batohu
- U seba v kabelke
- Vo vrecku
- V pásovej taške
- Iné...

18. Už sa Vám stala nepríjemná situácia na hudobnom festivale?

- Áno
- Nie

19. Ak ste odpovedali áno, prosím stručne nám to opíšte. Ako ste zareagovali?

.....

20. Ako by ste opísali bezpečný festival?

.....